

Socionommen

KVALIFICERAT SOCIALT ARBETE OCH PSYKOTERAPI

TENDENS: TIDÖAVTALET – SÅ BLIR EFFEKTEN

#8
2022

TEMA

**Kan Bostad först
råda bot på
hemlösheten?**

VERKTYG

**Så kan du
handleda dem
som jobbar med
suicidala unga**

SIDAVID

Sveriges nya ärkebiskop
Martin Modéus vill
stärka kyrkans
ideella arbete.

SIDA

Genom att stå bredvid Jesus, med hans blick på världen, står Martin Modéus stadigt, oavsett vilka politiska vindar som blåser.

SÄG UPP

DIG!

Vi har bestämt oss. Vi ska bli den bästa arbetsplatsen för dig som är socialarbetare.

I Botkyrka kommun får du vara med och påverka. Inte bara andra människors liv – utan också din egen arbetsplats.

Kom till oss!

botkyrka.se/din-basta-arbetsplats

Skanna för
att söka jobb
i Botkyrka

**BOTKYRKA
KOMMUN**

”Förebyggande måste vara mer än en bisats”

Det blåser nya politiska vindar i Sverige. Hur stor kursändringen egentligen är har visserligen diskuterats, då även tidigare regeringar gått mot mer repressiva åtgärder, men retoriken är tveklöst annorlunda. När Socionomens reporter Tommy Johansson räknade förekomsten av olika ord i Tidöavtalet dök till exempel ordet ”straff” upp 60 gånger, medan ordet ”förebygga” fanns med 9 gånger. Som Lina Blombergsson, vice ordförande i Sveriges socialchefer, konstaterar i vår intervju blir risken att vi snarare jobbar med symtomen än grundorsakerna. Riktig förändring kan endast nås genom förebyggande insatser. Låt oss därför hoppas att ordens förekomst i Tidöavtalet inte speglar de verkliga intentionerna, utan att det förebyggande arbetet blir mer än bara en bisats.

VIKTEN AV förebyggande insatser gäller inte bara gängkriminalitet, som fått ett enormt fokus på sistone, utan även andra områden. Hemlöshet till exempel. Att någon gång bli vräkt från sitt hem ökar markant risken för att hamna i mer långvarig hemlöshet. I den nationella hemlöshetsstrategin som gäller från 2022–2026 är ett av fyra mål att förebygga vräkningar. Ett annat är att Bostad först

ska införas på nationell nivå. För trots att metoden kom till Sverige för tolv år sedan och har starkt stöd i forskningen har implementeringen gått trögt. Många kommuner har stött på olika svårigheter och om detta, och hur de försöker hitta lösningar, kan du läsa i det här numrets tema. Där berättar även metodens grundare, psykologen Sam Tsenberis, om hur idén kom genom att han lyssnade på brukarna och litade på att de själva vet vad de behöver för att kunna ta sig ur sin situation.

FÖR DEM SOM FALLER igenom samhällets skyddsnät finns en aktör som sällan ställer motkrav. Kyrkan. Men kärvare tider drabbar även diakonin och då vår reporter Tim Andersson följde med Sveriges nya ärkebiskop, Martin Modéus, ett par dagar i oktober kom de bland annat in på hur kyrkan ska kunna fortsätta sitt sociala arbete utan minskad kraft. Missa inte att läsa om detta. Det här är också årets sista nummer av Socionomen och vi på redaktionen vill passa på att önska alla läsare en god jul och gott nytt år!

Annika Sjöberg
Chefredaktör

Socionomen

Socionomen är den ledande oberoende tidskriften för kvalificerat socialt arbete och psykoterapi. Den är prenumererad och utkommer med åtta nummer per år. Ägare är Akademikerförbundet SSR. Tidskriften Socionomen, A4, Bondegatan 21, 116 33 Stockholm
Besök: Bondegatan 21

Socionomen ansvarar ej för inskickat material som inte är beställt.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**

Annika Sjöberg
0706-58 88 95
annika@socionomen.se

**DIGITAL REDAKTÖR
& REPORTER**

Tommy Johansson
0702-17 74 54
tommy@socionomen.se

ART DIRECTOR

Louise Bååth
louise@a4.se

SKRIBENTER

Tommy Johansson
Anne Ralf Hållbus
Maria Zamore
Fredrik Rubin
Tim Andersson
Annika Sjöberg
Anna Fredriksson
Annette Wallqvist
Fredrik Söderlund

REDAKTIONSRÅD

Socionomen har två redaktionsråd, ett bestående av forskare och ett med yrkesverksamma socionomer. Mer information finns på socionomen.se.

FOTO OMSLAG

Ylva Sundgren

PRODUKTION

A4 Text & Form

SOCIONOMEN.SE

Nyheter och fördjupning om
socialt arbete och psykoterapi

PRENUMERATION

Akademikerförbundet SSR
08-617 44 00, knappval 5
prenumeration@akademssr.se
Prisuppgifter och info finns på
socionomen.se/prenumerera/

ANNONSBOKNING

AdSales Group AB
Barbara Marsella
barbara@adsales.se
08-580 80 419, 072-322 54 19
Utgivningsplan på
socionomen.se/annonsera/

TRYCKERI

Norra Skåne Offset,
ISO 14001- och
ISO 9001-certifikat.
Socionomen finns även som
taltidning. Kontakta redaktionen
för information.

Akademikerförbundet SSR

07 I KORTHET

Aktuellt: Nationella riktlinjer för adhd och autism på plats.

14 TIDÖAVTALET

Tendens: Högergir i politiken – Så påverkas det sociala arbetet.

18 BOSTAD FÖRST

Tema: Succé-metoden som kom av sig. Nu är den stommen i regeringens hemlöshetsstrategi.

32 HANDLEDA VID SUICID

Verktyg: Så kan du stötta dem som jobbar med unga utan livsvilja.

Johanna Bobin och Mathias Maniquis Pålsson jobbar med Bostad först i Helsingborg.

36 MARTIN MODÉUS

Mötet: Sveriges nya ärkebiskop vill få fler att engagera sig ideellt.

46 MED KONTORET I EN VAN

Bildreportaget: Petra Stigberger jobbar som socialsekreterare i Tierp, från husbilen på Mallorca.

53 MOT EGEN FÖRSÖRJNING

Forskning: För att få långtidsarbetslösa tillbaka i arbete krävs ett långsiktigt arbete utifrån individens förutsättningar.

ALLTID I SOCIONOMEN

EXPERTFRÅGAN 12 C-UPPSATSTÄVLINGEN 44
DEBATT 58 SETT, LÄST, HÖRT 60 KRÖNIKA 63

Martin Modéus i Linköpings domkyrka.

Konsulentstödda familjehem
i mellersta och södra Sverige

Familjehemspoolen har arbetat med konsulentstödda familjehem sedan 1992.

Konsulenter med gedigen kompetens och erfarenhet.
Hög tillgänglighet och en fördelaktig prisbild.

Kontakta vår samordnare

Caroline Åkerhielm

076-760 76 08

www.familjehemspoolen.se

Familjehemspoolen

Chefs tidningen

LEDARSKAP OCH HR FÖR AKADEMIKER

Följ vårt nyhetsbrev för ny inspiration och kunskap varje vecka.

Registrera dig här: chefstidningen.se/nyhetsbrev

LUV/AB

LINDBERG UTVECKLING AB

Familjehem
med kunskap
om npf för
barn med
autism och
adhd

✉ emilie@luvab.se

☎ 070-6424217

www.luvab.se

I korthet

TEXT: TOMMY JOHANSSON

FOTO: GETTY IMAGES

Första nationella riktlinjerna för adhd och autism på plats

RIKTLINJER. I Sverige har 5-7 procent av alla barn adhd, och 3 procent av alla vuxna. För autism ligger siffran på 1-2 procent, sett över hela befolkningen. Det innebär att minst en elev per skolklass har antingen adhd eller autism. Nu har Socialstyrelsen publicerat de första nationella riktlinjerna för vård och stöd riktade till de som är drabbade. Man ringar

bland annat in behovet av tidiga insatser och individanpassade utredningar.

– Sedan måste något hända efter utredningen, säger Mattias Fredricson, enhetschef för Socialstyrelsens nationella riktlinjer.

– Utredarna bör föreslå lämpliga insatser, och ofta behöver till exempel BUP och elevhälsan samarbeta.

Medel till Bris för att säkra nationella stödlinjen för barn

BARN. 20 miljoner kronor per år ska avsättas för att säkra den långsiktiga finansieringen av Bris nationella stödlinje för barn. Det meddelade regeringen i början av november.

– Under pandemin klargjordes den samhällsviktiga roll som stödlinjen utgör för barn som mår dåligt och befinner sig i utsatta situationer. Beskedet om att vi nu kan säkra en del av finansieringen till stödlinjen är helt fantastiskt, säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare. Starten för finansieringen är 2023.

186 tusen

Så många barn i Sverige lever i dag i hushåll där familjen har svårt att klara sina kostnader, enligt siffror från hjälporganisationen Giving People.

FLER NYHETER
FÖLJ FLÖDET PÅ
SOCIONOMEN.SE

KALENDAR IUM Seminarier

9/2

Om välfärdsbrottslighet

Digital konferens. En heldag som ger ökad kunskap och verktyg för kommuner i arbetet mot välfärdsbrottslighet. Arrangörer är SKR, Brottsförebyggande rådet och Ekobrottsmyndigheten.

[Skr.se](https://skr.se)

22/2

Om familjehemsvård

Webbinarium.

Stockholms universitet har löpande webinarier där du kan ta del av pågående forskning. Den här gången handlar det om familjehemsvård.

su.se

18-19/4

Barnrättsdagarna

Konferens. Årets upplaga av Barnrättsdagarna i Karlstad fokuserar särskilt på varje barns rätt till en uppväxt fri från våld.

barnrattsdagarna.se

C-uppsattvåvlingen har avgjorts! Vinnarintervju på sidan 44.

Världsartistens familj ger stöd till utsatta

AUKTION. Under oktober och november auktionerades delar av Marie Fredrikssons garderob ut till förmån för Stockholms Stadsmission. Det hela har skett på initiativ av världsartistens familj.

”Under hela sitt liv hade Marie en stark empati för människor som har det svårt. I sin biografi Kärleken till livet berättar hon om sin egen uppväxt under mycket knappa förhållanden.

Det är därför vi i familjen beslutat att låta en del av Mariens ägodelar bli till nytta för andra genom detta samarbete”, skriver Mikael Bolyos med familj i ett uttalande.

Totalt rör det sig om ett 50-tal plagg. Alla intäkter går oavkortat till Stockholms Stadsmission. Det är i skrivande stund inte fastställt vad slutsumman landar på.

” Det är svårt att se på Tidöavtalets ambitioner kring socionomutbildningen på annat sätt än som ett populistiskt utspel.”

Utbildningsföreträdare och professorer vid samtliga 19 lärosäten som utbildar socionomer i Sverige på SvD debatt.

Beslut från regeringen om försörjningsstödet 2023

FÖRSÖRJNINGSTÖD. I början av november fattade regeringen beslut om nivån för försörjningsstödet för 2023. Det blev en höjning på 8,6 procent vilket kan jämföras med 2022 års höjning, som då landade på 1,6 procent. Stödet ska täcka kostnader för sex utgiftsposter – livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon. Beloppen som betalas ut skiftar beroende på flera faktorer, bland annat om man är ensamstående eller lever tillsammans med någon, om man har barn, barnets ålder, med mera.

Rejält tapp bland sökande till socionomutbildningen

UTBILDNING. Allt färre söker in till landets universitets- och högskoleutbildningar. Det visar färsk statistik från Universitets- och högskolerådet. Inför våren har söktrycket minskat med fem procent jämfört med förra året. Störst minskning ser man bland de yngsta. Bland de utbildningar där intresset har mattats av som mest syns socionomutbildningen, där sökningarna har minskat med 16 procent. Mona Sundh, programledare för socionomutbildningen vid Karlstad universitet, där sökningarna har minskat med 15 procent, pekar på pandemin som tänkbar orsak men är annars inte orolig.

– Även om det då har minskat sedan förra året så har vi över tvåhundra förstahandssökare till våra sextio platser så själva söktrycket är väldigt högt och stort, säger hon till P4 Värmland.

Mina Dennert

ÅLDER: 47

BOR: Göteborg

GÖR: Föreläser om medborgerligt deltagande, demokrati, civilkurage och yttrandefrihet. Startade 2016 #jagärhär för att motverka desinformation och näthat i sociala medier och leder i dag den ideella föreningen I am here som finns i 15 länder.

AKTUELL: Med boken Vitt skilda (Volante förlag)

Att göra rasism

Mina Dennert var sjutton år första gången hon föreläste om rasism. I dag är hon 47 och håller fortfarande föreläsningar i ämnet.

Vad skiljer inställningen till rasism 1992 och 2022?

– I dag har många fler människor fått upp ögonen för att det finns rasism. Nu är många redo att börja blicka mer inåt.

I höst kom Mina Dennerts bok Vitt skilda ut. Det är en berättelse där personliga och generella erfarenheter blandas till en slags handbok i antirasism.

I din bok gör du skillnad mellan att vara rasist och att göra rasism – förklara!

– Det man gör går att sluta med, till skillnad från det man är. Den som känner sig inträngd i ett hörn vill inte lyssna på varför det hen sagt eller gjort är problematiskt. Att i stället säga att "du råkade göra rasism" lämnar utrymme att röra sig i någon riktning.

Många är rädda för att "säga fel" och att bli uppfattade som rasistiska. Vad leder det till?

– Det händer att människor är så oroliga för att säga fel att de inte säger någonting. De skjuter hellre problemen under mattan än riskerar att göra fel. Låter bli att anställa människor som inte klär sig eller ser ut som alla andra på arbetsplatsen.

Vad kan man göra åt det?

– Det gäller att ta tid på sig.

Att först samla på sig kunskap om de normer och strukturer som finns på ens arbetsplats och i samhället i stort. Och sedan titta in i sig själv. Vad har jag för idéer om vad som är vackert, vem som är smart, vem man kan lita på...? Hjärnan är supersnabb med att kategorisera, men det går att vara kritisk till sina egna tankar. Jag behöver inte agera på allt jag tänker.

Vad ska man göra när man möter uttryck för mer eller mindre omedveten rasism hos sina kollegor eller hos klienter?

– Ta upp det direkt, vänligt men bestämt. Alla socionomer är säkert bekanta med lågaffektiv trestegsmetod:

- 1) jag hör vad du säger
- 2) det får mig att känna så här
- 3) upprepa om det inte går in.

Ta också upp det med din chef så snart som möjligt efter händelsen. Det ska alltid finnas en plan för hur man hanterar sådana situationer på en arbetsplats. **Anne Ralf Hållbus**

LÄS MER!

Längre intervju med Mina Dennert på socionomen.se

Hot och våld är den vanligaste orsaken till allvarliga arbetsplatsolyckor

Att bli hotad eller misshandlad på sin arbetsplats är vanligt inom socialt arbete. Bland män består nära hälften av de allvarliga arbetsplatsolyckorna – 49 procent – av hot och våld, visar en rapport från Afa försäkring. Bland kvinnor är motsvarande siffra 40 procent.

Mest utsatta är socialsekreterare, behandlingsassistenter och socialpedagoger.

För socialsekreterare utgör verbala hot 68 procent av samtliga hot- och våldsorsakade olycksfall, det vill säga både allvarliga och ej allvarliga*.

– Det kan vara hot per brev, telefonsamtal eller att man blir uppsökt på arbetsplatsen. Hoten kan gälla missnöje med beslut, till exempel omplacering av en anhörig eller avslag på en ansökan

om boende eller ekonomiskt bistånd, säger Elin Henriksson, analytiker och statistiker vid Afa försäkring.

För behandlingsassistenter och socialpedagoger är det fysiska attacker som dominerar. De står för 91 procent av de hot- och våldsorsakade arbetsolycksfallen.

– Det kan handla om att man blir slagen, knuffad, får sparkar riktade mot sig, föremål kastade mot sig eller att man skadas när man går emellan bråk mellan andra personer.

ATT HOT OCH VÅLD är en del av yrkesvardagen är ledsamt och nedslående, säger Peter Andersson, socionom, psykoterapeut och lektor i socialt arbete vid Stockholms universitet.

– Men jag kan inte låta bli att fråga mig hur det kommer sig att det är så här, säger han.

Förra året disputerade Peter Andersson med sin avhandling *”Hot, våld och emotionellt arbete på de särskilda ungdomshemmen. Personalens berättelser”*. Utifrån vad han kom fram till där, tror han

”Man kanske inte vet vad det finns för förebyggande metoder eller vad det finns för hjälp. Våldsutsattheten behöver bli mer synlig”

att en orsak kan vara att hot och våld ofta normaliseras på arbetsplatserna.

– Man kan tänka att våldet och hoten är en del av jobbet, att det är så det är. Och jag tror också att det här har att göra med hur vi ser på till exempel ungdomarna i särskilda ungdomshem – de är ju redan väldigt utsatta, men i vår syn på dem blir de kanske mer farliga.

Men framför allt pratas det inte tillräckligt mycket om hot och våld i personalgrupperna, tror Peter Andersson.

– Man kanske inte vet vad det finns för förebyggande metoder eller vad det finns för hjälp.

Våldsutsattheten behöver bli mer synlig, anser han.

– Jag tror att man behöver ta upp den i handledningen, att man behöver ha ett förebyggande arbetssätt och att man behöver prata om hur man ska leverera beslut – vilken dag, vid vilken tidpunkt, med vilken ton. Och man behöver även prata om sådant som hur man placerar sig i ett rum. ◀

Maria Zamore

Rapporten "Socialt arbete: Allvariga arbetsplatser och långvarig sjukfrånvaro" bygger på statistik över försäkringsärenden från Afa försäkrings skadedatabas.

Nära 1 500 hot- och våldsorsakade olyckor har studerats, både allvarliga och ej allvarliga.

* Allvarliga arbetsplatsolyckor leder till minst 30 dagars sjukskrivning och/ eller medicinsk invaliditet. Ej allvarliga olyckor leder till en övergående skada med mindre än 31 dagars sjukskrivning.

LÄS MER!
Längre intervju på socionomen.se

En chans för familjen

Grödbygården ligger i nordöstra Skåne, i en by omgiven av hav, sjöar och bokskogar. I frisk miljö skapar vi förutsättningar att ta fatt i den utvecklingstråd som slagit knut baserat på vår långa erfarenhet och unika kompetens. Genom behandling hjälper vi barn och föräldrar till trygga relationer. I utredningsuppdrag vägleder våra noggranna observationer till val av insatser.

Vill du veta mer? Ring 0456-229 41 eller besök www.grodbygarden.se

Grödbygården
EN KUPAD HAND FÖR LIVET

↓

Missa inte vårt NYHETS BREV!

Håll utkik efter Socionomens nyhetsbrev. Senaste nytt om socialt arbete. Landar i din mejlbox torsdag morgon ojämnta veckor.

*Psst...
Ombärlig för dig som jobbar inom socialt arbete & psykoterapi*

EXPERTFRÅGAN

Gråzon vid misstanke om våld

FRÅGA: När föräldrar misstänks bruka våld mot sitt barn är det i många fall svårt att få samtycke till frivilliga insatser. Ingen vill ju erkänna att de slagit sitt barn. Samtidigt kanske det inte finns tillräckligt underlag för att tillämpa tvångslagstiftning. Hur ska man komma vidare och hjälpa barnet?

Maria Forsman

FOTO: PRIVAT

Man får ta på sig "utredningsglasögonen" och självklart också se till att polisanmäla om det som har kommit fram antyder brott mot barnet.

Sen finns ju det här omtalade glappet mellan frivillighet och tvång. Ibland kan det vara en väg framåt

att bedriva motivationsarbete med en förälder, som kanske behöver bryta upp och forma ett nytt liv. Andra gånger kanske det inte går. Om det är så att man ser tydligt att barnet behöver insatser, men som vårdnadshavare inte medger, då kan det i sig utgöra omsorgsbrist och det kan bli aktuellt med LVU.

Om du bedömer att barnet har behov av stöd, och om du känner en oro, har du en skyldighet att inte släppa ärendet. Det är ett svårt område, men ett tydligt ansvarsområde för socialtjänsten. För mer trygghet i gränsland av oro

för barn, är övergripande samarbeten mellan socialtjänst – polis/skola/förskola/ BVC väldigt värdefullt. Övergripande samarbete kan bygga förtroende mellan organisationerna och göra det lättare att hitta vägar framåt.

Maria Forsman, lektor i rättsvetenskap vid Umeå universitet

FOTO: GETTY IMAGES

➔ HAR DU EN FRÅGA OM SOCIALT ARBETE?

Hör av dig till redaktionen@socionomen.se så förmedlar vi frågan till en expert.

ANNONS

Vill du synas i Socionomens sökbara handledarförteckning?

Anmäl dig här:

socionomen.se/handledarförteckning-anmalan

Bostad med särskild service för människor
med psykisk ohälsa enligt SoL

12 lägenheter med eget boende

Män och kvinnor över 18 år

Psykiska funktionsnedsättningar

Individanpassat med individuella scheman

KBT och MI

Tillgång till personal dygnet runt

Sjuksköterska

www.hinriksgarden.se

britt-marie@siljansnyckeln.se

Orion i Orsa HVB

Killar mellan 12 år och 20 år

Neuropsykiatriska funktionshinder

Socialt dysfunktionell situation

Utredning och behandling

Litet HVB i Orsa

KBT, MI, ART och lågaffektivt bemötande

Personalgruppen består av beteendevetare, socionom,
sjuksköterska och behandlingspedagoger. Tillgång till
psykiatriker, psykolog och arbetsterapeut.

Personal dygnet runt

www.orionorsa.com

daniel.bertilsson@orionorsa.se

Nyckeln är ett hemtrevligt behandlingshem i Mora
med åtta platser. Vi hjälper tjejer i åldern 16 – 24 år
med psykisk ohälsa.

Vi använder Kognitiv beteendeterapi (KBT) och
Dialektisk beteendeterapi (DBT) som metod och
erbjuder både behandling och utredning.
Behandlingen utgår från ett strukturerat vecko-
schema och utformas utifrån den enskildas behov.
Vi erbjuder bland annat aktivitetsgrupp, friskvård,
färdighetsträning, relationsgrupp och särskilda
helgaktiviteter.

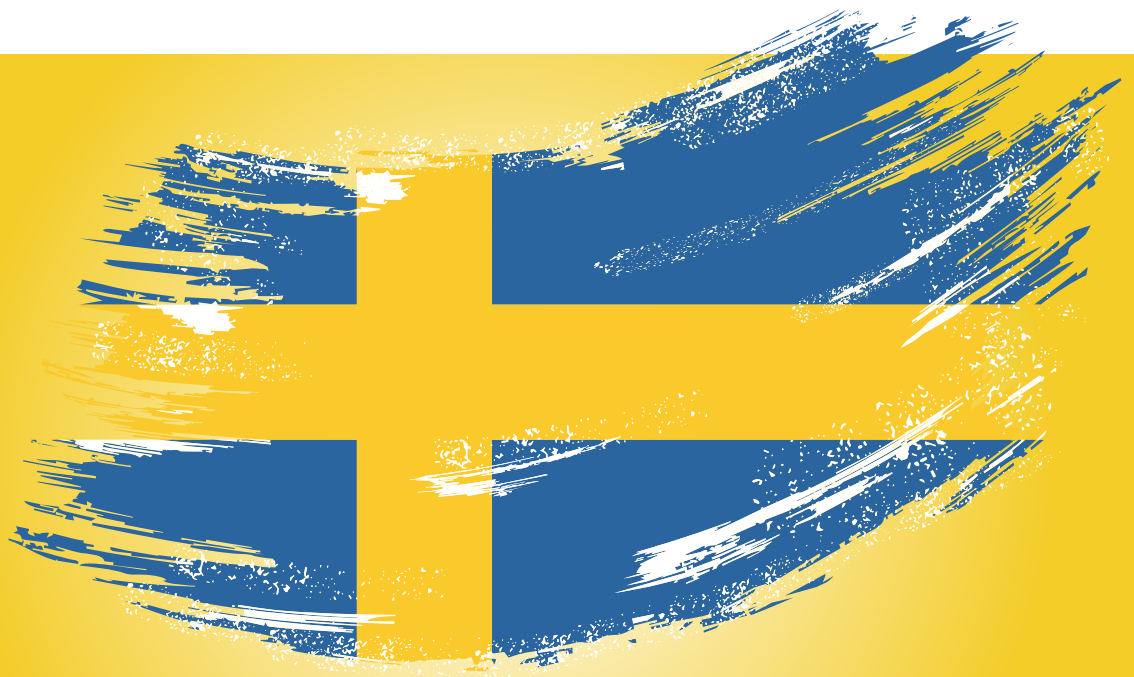
I verksamheten arbetar socionomer, beteendevetare,
arbetsterapeut, psykologer, alkohol- och drogtera-
peut, utbildade behandlingsassistenter med lång
erfarenhet samt specialistläkare i psykiatri. Vi har
vaken nattpersonal.

Vi återkopplar med månadsrapport utifrån BBIC
och utvärderar behandlingen med ett flertal skatt-
ningsskalor, samt vid uppföljning av genomförande-
planen. Vi har möjlighet att ta emot placeringar med
kort varsel och kan vara behjälpliga med transport.
Välkomna att höra av er för mer information!

www.behandlingshemmetnyckeln.se

johan.krumlinde@siljansnyckeln.se

MAKTSKIFTE – VAD HÄNDER NU?

Med Tidöavtalet fick Sverige en rejäl svängning i politiken. Vilka förändringar har vi att vänta på det socialpolitiska området? Och vad kan de få för konsekvenser? Hos de experter som Socionomen har pratat med är en känsla utmärkande: Oro.

AV TOMMY JOHANSSON ILLUSTRATION GETTY IMAGES

Sverige har fått en ny politisk ledning. Sedan valresultatet stod klart i mitten av september har Moderatledaren Ulf Kristersson röstats fram som Sveriges nya statsminister och bildat regering med Kristdemokraterna och Liberalerna. Detta med parlamentariskt stöd från Sverigedemokraterna.

Under veckorna som passerat har den politiska omstruktureringen inletts i ett skyndsamt tempo. Utgångspunkten är det så kallade Tidöavtalet, den överenskommelse mellan SD, M, KD och L som ligger till grund för den nya regeringens politik.

Avtalet har kritiserats från en rad olika håll för att driva en hård repressiv linje. BRIS och Rädda barnen har uttryckt en stor oro ur ett barnrättsperspektiv, Amnesty och Röda korset pekar på allvarliga konsekvenser kopplat till migrations- och integrationsfrågor, och Civil Right Defenders skriver i en 14 sidor lång rapport, kallad Tidögranskningen, att "Tidöavtalet visar att den globala trenden med demokratisk nedmontering har kommit till Sverige".

Så vad är det för förslag som har lett fram till kritiken? Vilka förändringar är att vänta om de går igenom? Och hur kommer det sociala arbetet att påverkas?

LINA BLOMBERGSSON, vice ordförande i Föreningen Sveriges socialchefer (FSS), är en av många som har läst Tidöavtalet från pärm till pärm. Hon är inte förvånad över regeringens inslagna linje.

– Det var ungefär som jag tänkt mig. I valrörelsen har det inom socialtjänstens område primärt handlat om kriminaliteten och nyrekryteringen till gängen och här finner vi de flesta av förslagen.

Hon nämner bland annat regeringens förslag om att överväga en sänkning av straffmyndighetsåldern och att ungdomsfängelser ska ersätta de särskilda ungdomshem som i dag drivs av SiS.

– Sen funderar jag över viljeriktningen att LVU ska användas oftare än vad det redan gör. Att det går så långt som till LVU är inget vi strävar efter även om det förstås alltid kommer att behövas för att kunna ge skydd och stöd till barn och unga i vissa fall.

Riktig förändring uppnås dock inte genom en övervikt av repressiva åtgärder, förklarar Lina Blombergsson, det måste vägas upp med förebyggande insatser.

– Görs inte detta kommer det bli en rejäl obalans och vi kommer arbeta mer med symtomen än grundorsaken.

HON LYFTER OCKSÅ att vissa delar av avtalet väcker fler frågor än svar, bland annat punkten om en nationell social insatsstyrka inom socialtjänsten. Den ska enligt avtalet "göra omvärldsanalys och förmedla beprövade metoder för att förebygga brott och utbilda socialsekreterare i att hantera unga som begår eller är i riskzonen för att begå brott."

– Hur är den tänkt att fungera? Var ska den ligga? Hur stor ska den vara? Här skulle jag gärna vilja att vi inom FSS snabbt får till en dialog med socialtjänstministern för att diskutera både förutsättningar och behov.

EN ANNAN PUNKT i Tidöavtalet är behovet av en ny socialtjänstlag, vilket regeringen lyfter som en prioriterad fråga. Det är något som efterfrågats på flera håll de senaste åren, inte minst från FSS.

– Vi har kämpat hårt för att det ska bli verklighet och skapa möjlighet till det paradigmskifte som krävs, en kunskapsbaserad socialtjänst med

Lina Blombergsson
FOTO: ANNA ZEK

Sveriges nya regering efter valet 2022 presenterades den 22 oktober.

FOTO: JOHANNES FRANSEN/REGERINGSKANSLIET

Fredrik Hjulström
FOTO: THERESIA VISKA

Henrik Tham
FOTO: VILHELM STOKSTAD

- ▶ ett tydligare förebyggande perspektiv, säger Lina Blombergsson.
  - Jag väljer att tolka avtalet positivt och tror att man verkligen avser att gå vidare med det.

ÄVEN FREDRIK HJULSTRÖM, socialpolitisk chef på Akademikerförbundet SSR, ser ljus på möjligheterna till en ny socialtjänstlag.

– Det är jättebra. Sedan vill de göra lite kompletteringar kring det brottsförebyggande uppdraget men det viktiga för oss är att vi får den nya lagen på plats och att huvudförslagen följer med, säger han.

Däremot är han kritisk till ett flertal andra av regeringens förslag. Han nämner bland annat sekretesslagstiftningen där regeringen vill införa en ny huvudregel.

– Man vill ju att all relevant information ska delas med brottsbekämpande myndigheter, alltså polisen.

Det är ännu oklart om detta även omfattar socialtjänstens register men generellt sett bör man i sammanhanget vara försiktig med att ge direktåtkomst till andra myndigheters databaser, förklarar Fredrik Hjulström.

– Om man ser det ur ett systemperspektiv så handlar det ju om att den som har ett behov av hjälp kommer att undvika att söka det av rädsla för att uppgifter förs vidare.

Utöver det finns det en viss klämfingrighet i avtalet, menar Fredrik Hjulström – att politiken är

inne och detaljstyr i verksamheter, trots att verksamheterna själva sitter på kompetensen. Precis som Lina Blombergsson nämner han regeringens ambition att antalet LVU ska öka.

– Vi vet att behandlingsresultatet av placeringar inte är lysande och vi vet att det finns flera risker med att bli placerad. Jag kan tycka att det ska överlämnas till professionen att bedöma när det är lämpligt med placeringar och när det inte är det, säger han.

Samma sak gäller socionomutbildningen där regeringen vill införa "kriminalitet bland ungdomar" till ett obligatoriskt utbildningsmoment.

– Det är väl kanske inte orimligt att det ska ingå i utbildningarna men det är ju lite märkligt att en regering sitter och detaljstyr vad det ska ingå för kurser i en universitetsutbildning. Det är ju inte svensk tradition, om man ska uttrycka sig försiktigt, säger Fredrik Hjulström.

EN ANNAN FRÅGA är såklart också vad det finns för ekonomiska förutsättningar att genomföra de cirka 200 reformförslag som listas i Tidöavtalet. Dagsläget känner vi till: Hög inflation, stigande räntor och ökad arbetslöshet, och enligt Finansdepartementets senaste prognos väntas svensk ekonomi vara i en lågkonjunktur till 2023.

– Det kommer bli nödvändigt att prioritera, säger Åsa Furén-Thulin, chef för socialtjänstsektionen på Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

– Regeringen kommer inte kunna genomföra allt. Man kommer kunna tillsätta utredningar och bemanna dem. Men när det kommer till att genomföra reformer, då kommer man bli tvungen att bedöma vad som är viktigast.

ÄVEN FRÅN SKR:S SIDA lyfter man att den nya socialtjänstlagen prioriteras. Åsa Furén-Thulin understryker också vikten av att få i gång det digitala arbetet i Sveriges kommuner. Sådana planer finns hos regeringen. Man talar bland annat om en gemensam digital infrastruktur för hela den svenska sjukvården. Däremot saknas det förslag om satsningar på kommunernas digitalisering, framför allt vad gäller socialtjänsten, menar hon.

– Utöver det ser vi tyvärr att äldreomsorgen lyser väldigt mycket med sin frånvaro. Det ser vi som bekymmersamt eftersom vi vet att behoven hos de äldre kommer att öka inom en tioårsperiod samtidigt som vi kommer ha en kompetensbrist.

Sett till Tidöavtalets vetenskapliga förankring finns det också aspekter att väga in. Flera av de repressiva förslag som regeringen vill genomföra är till exempel hämtade från reformer som redan har genomförts i Danmark – dubbla straff för gängkriminella och sänkt straffmyndighetsålder för att nämna några. Henrik Tham, professor emeritus i kriminologi, ställer sig frågande till det.

– Saken är att de danska repressiva reformerna inte har utvärderats, förutom en och det är den om sänkt straffmyndighetsålder, som har utvärderats av forskare. I Danmark sänkte man åldern från 15 till 14 år. Några år senare återinförde man det till 15 år, säger han, och fortsätter:

– I och med detta så fick man ett naturligt experiment. Resultatet man kunde se var att inom gruppen lagförda 14-åringar så blev betygen sämre och återfallen fler. Och nu lägger man alltså fram det här förslaget ändå i Sverige. Det står i och för sig att det ska utredas. Men det behövs ju inte, det är ju redan gjort.

Henrik Tham pekar över lag på det som tidigare forskning, såväl nationell som internationell, redan konstaterat:

– Det finns inga belägg för att längre straff leder till mindre brottslighet. Däremot finns det resultat som pekar på att det blir värre om unga hamnar i fängelse.

I SAMMANHANGET kan det också finnas anledning att blicka bakåt, eftersom samtiden gärna

” Det finns inga belägg för att längre straff leder till mindre brottslighet. ”

förstås bättre genom historien. Under de senaste åtta åren – då med S-MP- samt S-ledda regeringar – har det lagts fram ett 60-tal repressiva förslag om kriminaliseringar, straffskärpningar och utvidgning av tvångsmedel. Närmast gäller det bland annat förslag om att ge polisen befogenhet till husrannsakan utan brottsmisstanke eller införandet av kronvitnesssystem.

– Frågan man då kan ställa sig: Har det här varit framgångsrikt? Det har i alla fall inte varit framgångsrikt när det gäller skjutningarna. Vi kommer få en all time high på de dödliga skjutningarna i år, säger Henrik Tham.

Fredrik Hjulström resonerar på liknande sätt och talar om en gränsförflyttning i den repressiva politiken – något som möjliggjorts genom ett allmänt högt politiskt tonläge.

– Jag tänker att man har hjälpts åt från båda håll för att knuffa fram den här gränsen. Det är så tydligt att M, SD och KD har velat göra det här till en valfråga länge och att S har följt efter för att ta luften ur frågan.

– Man har flyttat fram gränsen under ett antal år mot förslag som vi för sju-åtta år sedan hade tyckt varit helt horribla. ◀

Antal gånger ord nämns i Tidöavtalet ←

Brott: 113	HBQ: 3
Vård: 110	Äldreomsorg: 3
Straff: 60	Psykisk hälsa: 2
Skola: 44	Frivård: 2
Integration: 20	Socionom: 2
Invandring: 19	Jämställdhet: 1
Socialtjänst: 19	Diskriminering: 0
Förebygga: 9	Feminism: 0
Elevhälsa: 8	Rasism: 0

BOSTAD FÖRST

BOSTAD FÖRST – MEN BARA FÖR NÅGRA FÅ

Trots att forskning pekar på att metoden fungerar så används den fortfarande i blygsam skala. Men i regeringens nya hemlöshetsstrategi spelar Bostad först en central roll.

AV FREDRIK RUBIN ILLUSTRATION JENS MAGNUSSON

TEMAINNEHÅLL

BOSTAD FÖRST

DAGS FÖR OMTAG

Bostad först är succémetoden som kom av sig. Nu satsas nya miljoner.

20

SAM TSENBERIS

Metodens grundare valde att lyssna på brukarna. **23**

OMSTART I HELSINGBORG

Helsingborg var först ut i Sverige med Bostad först. Så går det nu. **24**

FÖREBYGGER VRÄKNINGAR

Borlänge jobbar aktivt för att minska antalet vräkningar. **29**

PANELEN

Tre kommuner: Så jobbar vi med Bostad först. **30**

Ge hemlösa ett hyreskontrakt utan särskilda krav på drogfrihet eller andra prestationer. Krydda det med ett specialanpassat stöd och hembesök en gång i veckan där hyresgästen är den som uttrycker och be-

stämmer sitt eget behov. Oavsett om det handlar om vård, jobsök eller kontakt med hyresvärden.

Så enkelt skulle Bostad först kunna beskrivas. Det är ett program som forskning menar fungerar bättre än de metoder som ofta används idag för att komma till rätta med långvarig hemlöshet. I synnerhet för dem med allra svårast problematik.

– I en studie från 1998 kunde man visa på att hälften av alla nätter på härbärgen användes av tio procent av hemlöshetspopulationen. Det är samma grupp som Bostad först visat sig fungera för. 80–90 procent bor kvar i den bostad de får, jämfört med 30–40 procent kvarboende i trappstegsboende, säger Marcus Knutagård, docent vid Socialhögskolan och fortsätter:

– Det innebär en halvering av kostnaderna för härbärgen, samtidigt som vi vet att en aktiv missbrukare på gatan kostar ungefär en miljon kronor per år.

Så funkar Bostad först

Bostad först grundades i USA på 90-talet. Utgångspunkten är att bostaden är en mänsklig rättighet. Tanken är att den som är hemlös ska få en egen bostad först för att sen, om personen vill, ta tag i annan problematik.

Även om den boende skriver under på att ta emot hembesök en gång i veckan, så är det ett mjukt krav. Den boende kan tacka nej, självbestämmande är en nyckel. Varje boende får boendestöd knutet till sig så länge personen behöver det. Stödet kan handla om att lotsas rätt inom psykiatri, socialtjänst, jobbsök eller kontakt med hyresvärd.

Ofta ställs Bostad först mot trappstegsmodellen, som är den absolut vanligaste i Sverige. I den ställs ofta krav på drogfrihet eller på att ta del av vård eller andra insatser. Ofta bor man i flera olika boendeformer innan målet om egen bostad uppfylls.

Hur vet man vilka programmet inte fungerar för?

– Det har visat sig svårt att på förhand veta vilka personer som är bland de 10–20 procent som Bostad först inte är rätt för just nu. Den person socialtjänsten tror att det ska gå bra för är inte alltid den det faktiskt går bäst för.

TRAPPSTEGSMODELLEN, som Bostad först ofta jämförs med, är den dominerande metoden i Sverige och världen. Den innebär att hemlösa steg för steg kvalificerar sig för att få en egen bostad. Uppfyller man inte kraven kan man "straffas ut" och tvingas ner ett trappsteg. Inte sällan är drogbruk en orsak att hemlösa nekas bostad eller rent av vråks.

– I Sverige finns det en stark antidrog-hållning, vilket innebär att en del är kritiska mot Bostad först, som inte kräver drogfrihet. Det går emot hela den svenska hyrespolicyn. Tror man mer på abstinens och avhållsamhet och inte på harm reduction, alltså skademinimering som Bostad först innebär, så kan det finnas ett motstånd, säger Marcus och fortsätter:

– I Sverige har vi regionala skillnader när det kommer till skademinimering. Sprutbytet är ett exempel där Stockholm och Göteborg nyligen gick med, medan man i Malmö gjort detta i trettio år.

Trots omfattande evidens för att Bostad först innebär en besparing räknat i kronor och mänskligt lidande finns det idag bara 600 Bostad först-lägenheter fördelat på 21 kommuner. Att det är så få menar Marcus beror på en lång rad orsaker, där bristen på bostäder med låg hyra är en.

– Det handlar också om att vi har byggt upp ett system där allmännyttan och bostadsbolag tycker det är bra att socialtjänsten står på kontraktet. Det är svårt att bryta den modellen och låta

Anna Nerelius
FOTO: PRIVAT

Kjell Larsson
FOTO: PER HOLM

personer med psykisk ohälsa och missbruk få hyreskontrakt, samtidigt som vi har gett trappstegsmodellen stort utrymme.

Programmet är också känsligt för bristen av kontinuitet och avsaknaden av nationella riktlinjer.

– Tittar man på våra grannländer som haft Bostad först som tankesätt i sina nationella hemlöshetsstrategier länge, så har det minskat den långvariga hemlösheten drastiskt. Vi är sämst i klassen. Riktning, engagemang och finansiering uppifrån är av stor betydelse, just det som nu för första gången kommit via Socialstyrelsen, till följd av den nationella hemlöshetsstrategin, vilket innebär ett momentum.

DEN NATIONELLA hemlöshetsstrategin kom i juli och är den första sedan början av 2000-talet. I den har Socialstyrelsen getts i uppdrag att bland annat fokusera på Bostad först. Anna Nerelius är utredare vid Socialstyrelsen och berättar att uppdraget är tvådelat:

– Vi på Socialstyrelsen ska utlysa statsbidrag till kommuner som antingen vill starta Bostad först eller utöka eller förbättra sin redan befintliga verksamhet. Vi ska också stödja kommunerna på olika sätt för att implementera eller vidareutveckla de Bostad först som redan är i gång. Det handlar dels om att ta fram metodstöd eller möjliggöra för kunskapsutbyte, dels om att sprida goda exempel, säger hon.

Anna Nerelius ingår själv i den bedömningsgrupp som beslutar vilka kommuner som får stöd för utlysningen som gjorts för 2022. Hon berättar att planen i strategin är att stödet på 30 miljoner ska utlysas årligen under strategiperioden som sträcker sig till 2026.

– Det är det som är sagt och den strategi som är ▶

- ▶ antagen. Sedan får vi vänta och se vilka eventuella beslut den nya regeringen fattar. Att Bostad först valts ut i hemlöshetsstrategin beror på att det här i stort sett är den enda evidensbaserade metoden som finns för den här målgruppen av hemlösa.

I ARBETET KOMMER Socialstyrelsen få stöd av en expertgrupp, där en av experterna är Kjell Larsson på stadsmissionen i Göteborg. Han har arbetat med Bostad först i snart 15 år.

– Det är klart att jag ofta tänker ”varför har vi inte kommit längre, när det finns evidens?”. Men samtidigt är jag glad över att man nu för första gången gjort en tydlig hemlöshetsstrategi och skickat med de här pengarna. Det har aldrig hänt tidigare. Klart att det gärna fått vara 300 miljoner per år, men att man nu pekar på att kommunerna bör arbeta med Bostad först, det är fantastiskt.

Kjell beskriver att han fick ett ”mind shift” när han för första gången tog del av programmet. Från att ha arbetat i Göteborg stad med att upphandla boende och trott på trappstegsmodellen, kom han att ifrågasätta sig själv.

– Jag har tänkt fel tidigare i min karriär och trott att vi måste ställa krav, orimliga krav, på personer som redan i ingångsläget ofta hamnat där de är för att de har en oförmåga. Och så ställer vi krav som du och jag skulle ha svårt att leva upp till.

Det är inte utan viss frustration som Kjell slår fast att hela Sverige, med sina 600 Bostad först-lägenheter, har lika många, eller få, som danska Odense. Samtidigt menar han att stora delar av samhällets sociala arbete bygger på att misstro missbrukare och psykiskt sjuka som ska uppfostas för att sen, kanske, förtjäna ett eget boende.

– Det är svårt för många som arbetar inom socialt arbete att lämna över ansvaret till utsatta människor, att tro på att de själva vet bäst vad de behöver. Vi människor är bäst på att ge andra råd – det gäller inte minst socialarbetare, säger Kjell och fortsätter:

– Det finns många förutfattade meningar om att det inte är genomförbart, men det går ju. Det finns dessutom evidens för det. Det fungerar i andra städer och i andra länder. Det fungerar överallt.

Men även om förespråkarna av Bostad först, liksom forskningen kring den, lyfter fram fördelarna så är det ett program med inbyggd skörhet. Flera satsningar har misslyckats, ett exempel är Uppsala kommun mellan 2016–2019, där samarbetet mellan kommunen och bostadsbolaget

Uppsalahem bröt samman.

– Det blev av olika skäl inte så lyckosamt som vi hoppats på, dels på grund av bristande styrning och ledning, dels på grund av störningar gentemot andra hyresgäster, säger Asal Gohari (S) och fortsätter:

– Vi var inte tillräckligt samspelade mellan bolaget och kommunen, men även inom förvaltningen var Bostad först inte etablerad som metod och sköttes mer som en sidogrej. Det var socialsekreterare som tidigare arbetade med andra insatser som nu också skulle erbjuda Bostad först.

EFTER NÅGRA ÅRS paus ser programmet ut att återkomma till Uppsala under våren, initialt med tio kommunala lägenheter i samarbete med Stadsmissionen.

– Nu kommer ett förstärkt jourteam att arbeta enbart med de boende. De kommer ha mentaliteten, insikten och den förståelse som krävs. För det här är inte den typiska socialtjänstutövningen med boendetrappan, krav om nykterhet och till slut en egen bostad. Bostad först omkullkastar allt detta, säger Asal och fortsätter:

– Det rör sig ofta om personer som behöver väldigt mycket dagligt stöd. Det går inte bara att ge dem en bostad och förvänta sig att de ska komma till möten på socialtjänsten eller gå i olika behandlingar. De behöver stöd och motivering av ett särskilt stödteam som denna gång ska vara en större del av insatsen Bostad Först.

ATT VERKLIGHETENS många försvårande omständigheter är något som inte går att bortse ifrån håller Leif Klinhemsjö, utredare vid SKR, med om. Personalbrist i socialtjänsten, bostadsbrist, komplexitet i samarbeten är några av utmaningarna.

– Kommuner har också olika förutsättningar. Det kan krävas ett samarbete över kommungränserna även i den här frågan, så att man tillsammans blir starkare. I varje region finns det kommuner som är större som skulle kunna få ett bidrag för att stötta de mindre kommunerna.

En annan utmaning är det ofrånkomliga faktum att alla människor är olika, vilket kräver olika lösningar.

– Alla hyresgäster passar inte inom Bostad först, vi har kunnat se att de kommuner som är flexibla med andra boendelösningar lyckas bättre. Det kan handla om stödboende eller liknande under en period. För du måste trots allt kunna sköta ditt boende och följa hyreslagen. ◀

Asal Gohari
FOTO: PRIVAT

Leif Klinhemsjö
FOTO: PRIVAT

↓
EXPERTEN

Valde att lyssna på brukarna

Frustrationen över att inte kunna hjälpa de som bodde på New Yorks gator fick psykologen Sam Tsenberis att rannsaka sitt eget tankesätt. Socionomen ringde upp grundaren av Bostad först.

AV FREDRIK RUBIN

PSYKOLOGEN SAM TSENBERIS såg hur personer med psykisk ohälsa slussades runt mellan gatan och institutioner i 80-talets New York. Hemlösa sågs som hopplösa fall som behövde omhändertas och ges behandling. Att inte kunna hjälpa dem han pratade med på gatan varje dag gav honom en idé. Utan att vara säker på sin sak bestämde han sig för att åtminstone pröva sitt nya tankesätt i praktiken.

– Utvecklingen har varit en stor överraskning. Det var ett experiment som vi inte visste om det fungerade men jag var säker på att om vi fortsatte att göra som vi gjorde så skulle det

inte fungera. Vi tog ett stort steg som då var kontroversiellt och krävde en hel del mod, utan några garantier, säger Sam och fortsätter:

– Det vi gjorde var att lyssna på personer med allvarlig psykisk ohälsa. Vi valde att tro på att de själva kunde bedöma vad de själva behövde.

Varför tror du Sverige varit så långsamma?

– Regeringen tycks orolig för att prioritera en grupp framför någon annan, men Sverige måste göra detta till en nationell prioritering. Även andra boenden baserade på trappstegsmodellen kräver resurser.

ATT GE SNABBSPÅR till en bostad för hemlösa kan sticka i ögonen på en del. Sam Tsenberis bild är att Sverige försöker ge lite rättvisa till alla. Det finns många grupper som behöver prioriteras på bostadsmarknaden – asylsökande, flyktingar och EU-migranter. Men han tror att det förhållningssättet får regeringen att avstå från att fatta djärva beslut och lösa ett problem i taget, även i de fall det finns evidens.

– I grund och botten handlar det om att alla vuxna svenskar kan rösta men om regeringen måste göra alla väljare nöjda så kommer avgörande förändringar att gå långsamt. ◀

Sam Tsenberis
FOTO: PRIVAT

LÄS MER!
Längre intervju
med Sam
Tsenberis på
socionomen.se

BOSTAD FÖRST

I Helsingborg bor i dagsläget 15 personer i en lägenhet de fått genom Bostad först. Fler kontrakt håller på att förhandlas fram.

Ett stöd på vägen

Tillsammans med Stockholm var Helsingborgs stad först i landet att hoppa på Bostad först. I dag tas ett omtag efter att man tillfälligt hamnat ur kurs. Johanna Bobin och Mathias Maniquis Pålsson ingår i teamet som sätter hyresgästen först. TEXT FREDRIK RUBIN FOTO EMIL MALMBORG

Johanna Bobin och Mathias Maniquis Pålsson gör regelbundet hembesök hos dem som fått lägenhet genom Bostad först.

Det har gått 12 år sedan Bostad först kom till Helsingborg. Sedan dess har all personal bytts ut flera gånger, 75 hemlösa har fått bostäder och politiken har satsat stort på programmet – som sedan fick pypunka.

– Det som hände var att Helsingborgs stad var för ambitiösa i sin önskan om att skala upp arbetet. Man överförde tänket till fler boendeformer men tappade grundprinciperna. Det blev ett urvattnat Bostad först där till exempel intervjuer med de boende inte gjordes, säger Johanna Bobin, chef för Bostad först och hemlöshetsstrateg i Helsingborg.

– En del blev Bostad först-frälsta, fyller boendestödjaren Mathias Maniquis Pålsson i. Pendeln svängde för fort

och det blev en form av kvarboende till varje pris. Känslan var att allt skulle vara kravlöst och programmet skulle vara socialtjänstens räddning. Det gick för snabbt.

Kunde det ha fungerat i större skala om det gjorts rätt?

– Det tror jag. Vi skulle kunna ha många fler i Bostad först än vi har i dag om vi fått de andra delarna på plats. Det är det vi försöker göra nu. Vi backar tillbaka och utgår ifrån grundprinciperna.

I DAG BOR 15 hyresgäster i stadens Bostad först-lägenheter. Stadens hyresvärdar har lovat ytterligare lägenheter och snart flyttar betydligt fler in.

– En del av de boende har tagit över sina hyreskontrakt men vill fortfarande ha aktivt stöd från teamet, vilket de får. Andra har några månader kvar på hyresgarantin, säger Johanna.

Hyresgarantin är en metod som Hel-

Mathias Maniquis Pålsson har själv levt som hemlös och kriminell under många år. Den erfarenheten har han nytta av nu.

► singborg stad använder sig av inom programmet för att skapa en trygghet för hyresvärdarna. Från att hyresgästerna tidigare fick ett förstahandskontrakt från början handlar det i dag om ett andrahandskontrakt i kommunal regi under ett år. Därefter införs en hyresgaranti med en månads uppsägningstid. Efter två år övergår lägenheten till ett helt vanligt förstahandskontrakt.

– Förändringen kom till med förhoppningen att locka fler hyresvärdar att våga ge fler lägenheter till programmet, vilket vi lyckats med.

FÖR MATHIAS DEL är hans egen bakgrund en källa till förståelse och kunskap. Faktum är att han själv levt som hemlös och kriminell under flera år.

– Jag började min yrkesresa i KRIS där jag arbetade som stödperson till killar som precis muckat från fängelse och som fick ett tillfälligt

boende. Sen var det personer inom socialförvaltningen som uppmärksammade mitt arbete och tyckte att jag skulle passa att arbeta inom förvaltningen, säger Mathias.

Först arbetade han med träningslägenheter i trappstegsmodellen, men kom snart att också arbeta med Bostad först, vilket han gör på heltid sedan 2021.

– Egentligen är det samma målgrupp som när jag arbetade i trappstegsmodellen. Skillnaden är att i den ena boendeformen måste du förtjäna ditt boende, här är bostaden din rättighet.

Mathias berättar att han själv har erfarenhet att ta sig upp för trappstegen, något som ibland krävde både lögn och manipulation av systemet.

– Det räckte med att man gjorde något för att straffa ut sig, och när något gick fel tvingades man flytta runt. Här kan du i stället lägga fokus på rätt saker. Tryggheten i vetskapen att du har

Innan någon beviljas att ingå i Bostad först görs djupgående intervjuer för att undersöka om personen är redo att ta emot stöd, betala hyran och bo på egen hand.

ett hem gör att du inte behöva tassa på tå eller ljuga.

Hur använder du din erfarenhet?

– Den kan både användas som motivation: ”Klarar jag det, så klarar du det”. Sedan vet jag vilken skillnad det gör att ha ett eget hem, säger Mathias och fortsätter:

– Man utvecklar också en personlighet som hemlös och missbrukare för att kunna ta sig fram. Jag kan med min bakgrund märka om det är Kalle jag pratar med, eller om det är den där personligheten, vilket kan underlätta.

När en person beviljas att ingå i Bostad först är det först efter djupgående intervjuer för att bedöma om personen är redo att ta emot stöd, betala hyran och bo på egen hand. Därefter görs ett gediget förarbete tillsammans med personen innan den flyttar in.

– Sedan är det viktigt att komma ihåg att omkring 20 procent inte är rätt för Bostad först.

Dem måste man våga erbjuda något annat. Man måste ha ett boende för den gruppen där stödbrevet är för stort, säger Johanna och fortsätter:

– Det vi sett som inte fungerat är när individen fått en nyckel, låst dörren och inte tagit emot stöd. Och sen inte kunnat hantera en egen bostad.

Hur löser ni det när ni blir utelåsta?

– Det handlar om att etablera och arbeta med relationen för att kunna se vad hyresgästen vill. I början kan det vara problematiskt att man inte vill ha kontakt, man har snurrat i det här systemet länge och vill bara stänga ute omvärlden, säger Mathias och får medhåll av Johanna.

– Om vi lyckas skapa en relation och tillit så har vi och hyresgästen samma målsättning, att den ska behålla lägenheten. Det är en väldigt bra grund till ett bra möte och det är den känslan som boendestödjarna lyckas förmedla, säger Johanna. ◀

HEMLÖSHETEN I SIFFROR

Under pandemin har antalet barn som berörs av avhysningar ökat, och det uppsökande arbetet har minskat. Statistik från Socialstyrelsens öppna jämförelser visar att det fortfarande finns mycket att göra i arbetet med att motverka hemlöshet. TEXT ANNIKA SJÖBERG

22%

av landets kommuner bedriver uppsökande arbete riktat till personer som riskerar sitt boende. (27 procent 2020)

56%

av landets kommuner bedriver uppsökande arbete riktat till personer som riskerar sitt boende. (62 procent 2020)

38%

av kommunerna har en skriftlig överenskommelse med hyresvärdar och bostadsbolag om hur de ska samarbeta i enskilda ärenden. (31 procent 2020)

2 560 avhysningar

genomfördes under 2021 (2 106 under 2020). Det motsvarar 40 procent av antalet anmälda avhysningar.

572 barn

fick uppleva att båda eller någon av föräldrarna blev av med sin bostad genom avhysning under 2021. Det är en ökning med 123 barn jämfört med 2020.

Källa: Öppna jämförelser socialtjänst, publiceringsår 2022, Socialstyrelsen.

Vräkningar hindras av samarbete och förtroende

Borlänges boende-samordnare Henrik Korvanen och Maria Örnlinde arbetar med att förhindra vräkningar. Ett komplext arbete där enkla metoder ändå kan få stor effekt. Och snart etableras Bostad först i kommunen som ett komplement.

TEXT FREDRIK RUBIN FOTO PRIVAT

NÄR MAN ARBETAR förebyggande så finns det ingen gräns för hur mycket man kan göra, vi skulle absolut kunna vara fler än två. Andelen personer i hemlöshet ökar och det gör även antalet personer som riskerar att bli hemlösa, säger Henrik Korvanen. Principen i deras arbete är enkel. Genom tät dialog med hyresgäster, hyresvärdar och andra aktörer ska vräkningar förhindras. Verkligheten är mer komplex, även om en majoritet av ärendena går att lösa med ett samtal.

– Vi märkte tidigt att små insatser ofta gav en god effekt. Det kan handla om en så enkel sak som att informera om vilket stöd hyresgästen är berättigad till. I en majoritet av ärendena finns vi bara där som en stödperson och lots, säger Henrik och fortsätter:

– Målet är att undvika vräkning och akut hemlöshet, för i den situationen har både hyresgästen och vi färre verktyg att använda för att lösa situationen.

VARJE HYRESGÄSTS behov och situation är unik och ofta involveras flera olika aktörer för att förebygga vräkning. Det kan handla om psykiatri, äldreomsorg, kronofogden eller andra delar av kommunens verksamhet.

– Sedan årsskiftet ingår vi i en gemensam mottagning på socialtjänsten vilket är en sammanslagning av de funktioner som tidigare låg under mottagningarna för försörjningsstöd, barn och familj samt beroende. När ett ärende kommer in kan vi enkelt samtala och får på så vis en större helhetssyn. Oavsett om det handlar om hyresskulder eller boendestörningar, säger Maria Örnlinde.

För att sekretess inte ska vara ett hinder, ges ett medgivande om att bryta denna av hyresgästerna. Förtroendet är avgörande, även i samarbetet med hyresvärdarna.

– Vi har bara positivt att säga om de privata hyresvärdarna i Borlänge. De flesta vill göra en insats och arbeta förebyggande, säger Henrik.

– När vi får ett ärende på vårt bord

märker vi ofta att hyresvärdarna redan gjort jättemycket innan det kommit till socialtjänsten, fyller Maria i.

Är det aktuellt att utöka verksamheten?

– Ja, absolut. Dels kommer det att ske i och med att vi lanserar arbetet med Bostad först i Borlänge senare i höst. Kommunen kommer att ha det huvudsakliga ansvaret och det är inledningsvis också det kommunala bostadsbolagets bostäder som är aktuella. Hur många bostäder det handlar om är för tidigt att säga, säger Maria.

– Bostad först är tänkt som ett komplement till vårt arbete. Det vi gör handlar snarare om att undvika att barnfamiljer, unga och äldre överhuvudtaget ska hamna i akut hemlöshet där Bostad först kan bli aktuellt, säger Henrik. ◀

”Vi märkte tidigt att små insatser ofta gav en god effekt. Det kan handla om en så enkel sak som att informera om vilket stöd hyresgästen är berättigad till.”

Hur jobbar ni med Bostad först?

TEXT FREDRIK RUBIN

EMELIE BRATTEN HILL
förste socialsekreterare
Malmö stad

CHRISTINA PERSSON
utvecklingsledare
Västerås stad

När antalet lediga bostäder är färre än antalet behövande tvingas socialsekreterarna till svåra prioriteringar. Vem är i störst nöd?

För socialsekreterare som arbetar med boståndsbedömningar för boende kommer arbetet med en etisk stress. Emelie handleder kollegor som arbetar med boendeplaceringar, men har i flera år gjort egna boendeutredningar.

Är det vanligt att känna att man inte räcker till?

– Den känslan är rätt påtaglig dagligen i vårt arbete. Ibland kan vi känna att vi fått ett helt liv i vårt knä att hantera. Då är det kollegiala viktigt. Vi måste komma ihåg att vårt uppdrag är begränsat, och slussa vidare till rätt insats.

Även om arbetet sker löpande så kommer det alltid till att vi ska bedöma vems behov som är mer akut. Samtidigt utsätts socialsekreterare inte sällan för påtryckningar att prioritera om, eller bevilja mer omfattande stöd.

– Påtryckningar från andra verksamheter, vården, nätverk eller familjemedlemmar kan innebära en stress. Man tycker att vi ska gå in med en större insats, ibland mot klientens vilja.

Sedan hemlöshetsproblematiken delats in i två olika kategorier, socialt och strukturellt hemlösa, har arbetet förändrats.

– De handläggare som enbart arbetar med socialt hemlösa har fått en hårdare arbetsmiljö. Man sitter enbart med klienter med en tyngre problematik. Fördelen med indelningen är att antalet ärenden minskat.

” Ibland kan vi känna att vi fått ett helt liv i vårt knä att hantera. Då måste vi komma ihåg vår roll och slussa vidare till rätt insats.”

Strategin att placera hemlösa i kommunägda bostadsrätter skrotas, till förmån för sociala kontrakt.

I Västerås stad har det genom åren varierat hur man arbetat med att få fram bostäder till hemlösa. Tidigare köptes bostadsrätter in för målgruppen men de håller nu på att säljas.

För hemlösa finns möjlighet att få andrahandskontrakt i två plus två år, även kallat sociala kontrakt. Förutom 112 sociala kontrakt har kommunen 16 lägenheter inom Bostad först och lite drygt 130 särskilda boendeplatser inom förvaltningen.

– Vi har ett upparbetat samarbete med 15 hyresvärdar med det vi kallar för ett samverkansavtal. Kommunen och hyresvärdarna möts för att bland annat prata samverkan, men avtalet innebär inga löften om bostäder.

De boendelösningar som erbjuds kommer med skarpa krav på skötsamhet.

– Den som har ett socialt kontrakt och är ensamstående kan tvingas flytta inom 24 timmar om den missköter sig. Det är inte vanligt, men det förekommer. En familj har två veckor på sig.

Att hitta en ny bostad på så kort tid måste vara svårt?

– Ja, är man en familj med barn så kan det bli tal om ett akutboende eller annan insats. Vi sätter inga barn på gatan, absolut inte.

Hur hinner ni utreda en störning på så kort tid?

– Vi har ju boendesamordnare som ser till våra bostäder med sociala kontrakt och det är klart att de ganska snabbt kan meddela om det händer något. Men jag håller med dig, jag är lite frågande till om det går så snabbt.

EDITA PALJEVIC
verksamhetschef avdelningen boende och hemlöshet i Göteborgs stad

Göteborg stad ger ACT-team hemlösa och boende inom Bostad först en sammanhållen vård, och stöd.

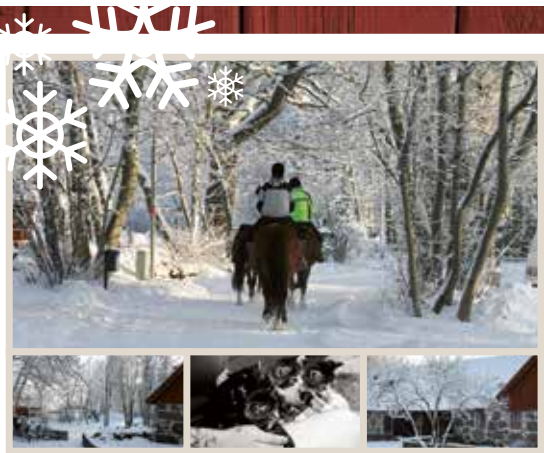
Teamen består av socionomer tillsammans med psykiatrisjuksköterskor och läkare.

De är uppdelade i ett mobilt fältteam som söker upp och lotsar personer med komplexa behov rätt. Det är personer som inte har någon pågående kontakt med vare sig sjukvård eller socialtjänst. Där kan insatsen handla om att bevilja stöd som de har rätt till eller ge vård som krävs för att de ska klara av att ta del av stöd. Det andra teamet går under namnet "Mobila resursteamet" och arbetar uppsökande gentemot klienter som bor i stadens sociala boenden eller Bostad först-lägenheter. Vad personerna vill och behöver varierar.

– Ofta är det här personer som socialsekreterare inte kunnat nå ut till, där psykisk ohälsa eller beroende gjort att de inte kommit till möten. Då kan kroppsliga besvär vara en ingång för såväl andra delar av sjukvården som socialtjänsten.

Omkring 130 klienter är just nu aktuella inom ACT-teamen. En del blir aktuella med egenremiss, de kan också komma till ett tredje team där även läkare ingår, och som gör hembesök.

– Utmaningen vi har är att vi inte satt något tak för hur många klienter som är rimligt att ha. Behovet är ganska stort och många vill ta del av stödet. Egenremisserna har ökat när ordet spridit sig från klienter som fått sina behov tillgodosedda i högre utsträckning.

En chans för familjen

Grödbygården ligger i nordöstra Skåne, i en by omgiven av hav, sjöar och bokskogar. I frisk miljö skapar vi förutsättningar att ta fatt i den utvecklingstråd som slagit knut baserat på vår långa erfarenhet och unika kompetens. Genom behandling hjälper vi barn och föräldrar till trygga relationer. I utredningsuppdrag vägleder våra noggranna observationer till val av insatser.

Vill du veta mer? Ring 0456-229 41 eller besök www.grodbygarden.se

 Grödbygården
EN KUPAD HAND FÖR LIVET

Killar mellan 12 år och 20 år
Neuropsykiatriska funktionshinder

Socialt dysfunktionell situation

Utredning och behandling

Litet HVB i Orsa

KBT, MI, ART och lågaffektivt bemötande

Personal dygnet runt

Tillgång till psykiatriker, psykolog, socionom

Arbetsterapeut och sjuksköterska

www.orionorsa.com

johan.krumlinde@siljansnyckeln.se

Så handleder du...

ARBETET MED UNGA UTAN LIVSVILJA

Att möta unga utan livsvilja är emotionellt tungt.

För personalen på Bup är handledning livsviktigt för att orka. Eva-Lena Hjalmarsson, erfaren handledare, ger sina bästa tips för att få stödet att fungera.

AV ANNA FREDRIKSSON FOTO SAMUEL UNÉUS

Varje dag kommer patienter med suicidtankar till Bup. Personalens jobb är att stödja, men den känslomässiga bördan kan bli tung.

– Alla lär sig att göra suicidriskbedömningar, det teoretiska och hur

man dokumenterar, men sen då – vad gör vi med det som väcks i oss när vi träffar en 13-åring som inte vill leva och kanske redan försökt ta sitt liv?

Eva-Lena Hjalmarsson har jobbat länge inom BUP i Stockholm, just nu är hon på Stockholms Centrum för ätstörningar. Hon är socionom och legitimerad psykoterapeut, handledare i psykologisk behandling och psykoterapi och är van att både ge och ta emot handledning.

– Vill en ung människa dö, måste vi finnas där och för att orka det måste man få handledning.

Viktigast är kontinuitet, menar hon, och det bästa är om handledning kan ske varannan vecka.

– Det största problemet är just att få till de här intervallen och rimliga grupper, så att alla hinner komma till tals. Fem till sju personer är

lagom och det ska vara samma grupp hela tiden så att trygghet skapas.

Grupperna får gärna vara blandade med både ny och mer erfaren personal.

Handledning handlar om patientsäkerhet, men också om personalomsorg, menar Eva-Lena Hjalmarsson. När du ska träffa någon som verkligen försökt ta sitt liv, då är det inte enbart teori längre. När du går hem och har det där i dig. Vad gör du då?

– Vi ska möta de patienterna igen. Om jag själv är rädd och inte orkar lyssna då pratar de inte med mig. Jag måste våga bjuda in till att prata om de tankar patienten har, jag måste känna att jag orkar det. Kanske behöver patienten tydliga frågor för att dela med sig.

Blir behandlaren själv irrationellt rädd kan det sätta i gång fel saker i familjen eller i skolan.

ETT ENKLT SÄTT ATT bearbeta är att omedelbart efter en känslomässigt påfrestande händelse kortfattat berätta om sin upplevelse, göra en "mental handtvätt". Begreppet myntades av professor Jan Beskow, känd för sin forskning om suicid.

”Blir handledaren själv
irrationellt rädd kan det
sätta i gång fel saker i
familjen, eller skolan.”

” Om det som varit tungt i rummet eller om någonting annat, kanske behöver jag bara få gråta. Man måste landa hos någon där man är trygg.”

– Då går jag till de kollegor jag är som tryggast med och så pratar jag. Om det som varit tungt i rummet eller om någonting annat, kanske behöver jag bara få gråta. Man måste landa hos någon där man är trygg, säger Eva-Lena Hjalmarsson.

I den bästa av världar fungerar det så och man tar hand om varandra. Men för att det ska bli av så ska den kollegan också ha tomt i sin kalender just då. Om det dessutom är långt till nästa handledning så blir det en psykisk belastning som gör att man inte kan vara en lika bra behandlare, eller för den delen handledare. Lång tid mellan handledningstillfällena kan också leda till att det som skulle behöva talas om inte kommer upp.

– I värsta fall kan det gå så långt att jag blir sjukskriven eller byter jobb,

säger Eva-Lena Hjalmarsson.

Metodhandledning och pedagogiska förhållningssätt underlättar det professionella arbetet men för att handledning ska leda till emotionell avlastning är det viktigt att den ger utrymme för existentiella frågor.

– Den som blir handledd talar utifrån vad som är viktigt för just den personen. Vad det som hänt väcker för tankar och känslor.

Eva-Lena Hjalmarsson berättar om den sjuögda handledningsmodellen. Under en session växlar handledare mellan flera fokus – ögon. (se ruta)

SUICIDFÖRSÖK eller suicid hos patienter kan väcka känslor av chock, hopplöshet, sorg, ilska, tomhet och övergivenhet. Gjorde jag rätt eller fel?

Det som hänt kan också väcka minnen från andra tidigare svåra ärenden eller från deltagarnas privata erfarenheter.

– Ett ärende kan dra i gång tio gamla som du haft, särskilt om de är obearbetade. Om jag är trygg vågar jag öppna mig – det är målet. Jag vågar visa mina brister och nu med min långa erfarenhet tänker jag att jag föregår med gott exempel och blottar mig, säger Eva-Lena Hjalmarsson och fortsätter:

– I början av mitt yrkesliv hade jag också duktig-flicka-syndromet. Jag kände mig som problemet om det var jag som drog saker i handledning. Nu känner jag snarare att det är modigt att lyfta fram känslorna. Ibland drar det med någon annan på köpet.

Som handledare måste du känna var den du handleder är i sin egen process, du måste känna till arbetsplatsens regler och rutiner. Handledarens uppgift är att få fram den handleddes egen kunskap och mobilisera kunskapen hos den samlade gruppen, inte att bli medhandläggare.

– Om handledningen och gruppen fungerar kan man själva hålla ihop arbetet till nästa handledning. Då vet man att avlastningen kommer.

Men om organisationen är stressad, får inte den stressen följa med in i handledningen.

– Det ska inte vara organisationshandledning, men ibland gör organisationen i sig att det blir svårt. Just nu till exempel går BUP Stockholm från 16 till 9 mottagningar, det är en utmaning för handledarna, säger Eva-Lena Hjalmarsson.

TROTS ALLA GODA ambitioner och ansträngningar så händer ibland det värsta. Eva-Lena Hjalmarsson har själv varit med om att en patient fullbordat suicid. Att beskriva hur det känns för de direkt drabbade behandlarna, för kollegorna, för cheferna och så klart för familjen går inte. Men alla som hade egna barn gick hem och skämde bort dem extra mycket, berättar hon.

– Har man regelbunden handledning behöver det kanske inte komma några utifrån från företagshälsan som en brandkärsutryckning i det läget. Men alla behöver ha stöd. ◀

KOMMENTAREN:

Lärorikt att blicka tillbaka

Enstaka handledning vid riskfyllda övergångar och andra komplexa situationer kan hjälpa behandlaren att orka.

Inom psykiatri i Region Stockholm ska stöd till personal erbjudas alla i vården efter suicid. Det innebär akut krisstöd och en retrospektiv genomgång tre månader senare. Då är all sjukvårdspersonal som haft kontakt med patienten, habilitering, socialtjänst och andra samverkanspartners inbjudna. Under tre timmar går man igenom personens livs- och sjukdomshistoria och den suicidala processen. Fokus är på stöd till personal, inte på att granska vad som gått fel.

– Det gör att många slappnar av och har möjlighet att börja berätta och arbeta tillsammans för att skapa förståelse, säger Anna Lundh, överläkare inom BUP i region Stockholm och handledare i nätverket för retrospektiva genomgångar. Hon fortsätter:

– Vi lär oss mycket. En vanlig reflektion från gruppen är att det hade behövts en sådan genomgång ett halvår tidigare. 'Vi har aldrig träffat er på BUP fast vi jobbat med familjen i två år' kan socialtjänsten säga.

Metoden skulle kunna användas vid fler tillfällen.

– Traditionellt fokuserar vi ofta på regelbunden handledning, men det här är en annan typ av personalstöd som kan användas efter allvarliga suicidförsök, men även vid övergångar mellan olika vårdenheter. Vi kanske måste avsätta tid för det.

FOTO: GETTY IMAGES

Avbrott i vårdkedjan är en välkänd riskfaktor för suicid.

En enstaka handledning runt en övergång mellan BUP och vuxenpsykiatri med fokus på kontinuitet, hur luckor ska täckas upp och hur närstående kan involveras, skulle göra vården säkrare. Och det blir ett stöd för personal att orka med, anser Anna Lundh.

– Vi får inte fastna i att vi har handledning bara när det finns en behandlingsprocess över tid. Man kan behöva handledning även om man bara träffar patienten en gång. Jag kanske gör en riskbedömning och sen tar någon annan över. Vad finns kvar hos mig, hur kändes det, finns det något jag hade kunnat göra annorlunda?

Alliansen mellan behandlare och patient är grunden. Det gäller att kunna

lyssna men också ställa frågor nyfiket och empatiskt. Behandlaren kan aldrig gissa, eller läsa tankar.

– I handledningen behöver det vara högt i tak. Man ska kunna säga 'Jag blir både arg och besviken över att min patient tog tabletter och inte berättade för mig.' Det behöver också vara lätt att be en kollega om hjälp.

Fastän suicid hos barn och unga är extremt sällsynt tar 50 barn mellan 10 – 19 år sitt liv varje år, ungefär ett barn i veckan. Cirka en tredjedel har varit aktuella inom BUP.

– Vi behöver prata om att suicid sker, inte för att vi ska acceptera det, men för att det är en realitet, säger Anna Lundh. ◀

Anna Fredriksson

NY PÅ JOBDET

Den 4 december tillträdde **Martin Modéus** som Sveriges nya ärkebiskop. I en allt mer polariserad värld lär hans egenskaper som brobyggare behövas. Dessutom har han en vision om ett växande ideellt arbete i kyrkans regi.

AV TIM ANDERSSON FOTO YLVA SUNDGREN

Som ärkebiskop vill Martin Modéus bygga broar, och på så vis förhindra att en eventuellt tilltagande polarisering ska slita sönder kyrkan.

NÅGRA UNGDOMAR räcker över mobilen till Martin Modéus. De vill att han ska fota dem framför de stora koptiska ikoner som möter en på övervåningen av biskopsgården i Linköping. På den ena tar den guldomgivne Jesus emot en skara barn.

Martin Modéus säger att han gillar den lite mjuka, egyptiska ikontraditionen.

– Det finns en vänlighet där. De bysantinska ikonerna däremot kan ju ärligt talat se rätt ilska ut.

Det har nyss varit middag och sedan fika i ljuset av en väldig kristallkrona, där ett fyrtiotal ungdomar och vuxna företrädare för kyrkan samtalat om generationsklyftan i församlingarna och hur den kan överbryggas. Det är en avgörande fråga, enligt Martin Modéus, som i barndomen fick en egen nyckel till den lokala kyrkan i Jönköping, och som dukade tjock-tv:n som altare.

Ungdomarna radar upp sig framför den blivande ärkebiskopen. Han vill få en bra vinkel och böjer sig fram så att korset runt halsen hänger fritt.

– And freeze!

Han trycker av – och ser sig själv dyka upp på mobilskärmen. Ett practical joke. Han gör ett nytt försök med samma resultat, med många skratt till följd. Också sitt eget.

– Ut med er! ryter han på skoj.

Martin Modéus är fotograf. Eller ”amatörfotograf”, som han noga betonar i sin nya fotobok. I förordet till den slår han ett slag för den konstnärliga lekfullheten (många av bilderna föreställer djur i komiska, ibland antropomorfa situationer), och skriver att allting vi möter omkring oss är ett slags ”skapelsens ikoner”. De viskar uppmanande till oss: ”Se på mig, och se igenom mig. Jag har något att berätta.”

Okej, så vad har Martin Modéus senaste bild, den ofrivilliga selfien i mobilen, att berätta för oss?

En sak är klar: de unga här inne, bland vilka några inte kan sluta skratta, verkar uppriktigt tycka om honom. Läpparnas beaktelse är kanske inte så mycket att gå på – vad ska man svara när en journalist frågar en och den länge biskopen själv sticker upp ovanför alla huvuden ett par meter bort? Den avslappnade stämningen säger mer: Det talas öppet, också om sådant som ”sura gubbar och kärringar” som i rollen av kyrkvårdar skyddar gudstjänstens privilegier från den nya generationen.

– Han är en brobyggare, säger någon. Och det är precis vad kyrkan behöver.

EN ANNAN DAG, när jag möter Martin Modéus i hans rum på stiftskansliet i Linköping, visar han mig sitt biskopsvapen. Där, mellan ett lejon och ett lamm, finns den faktiskt: bron.

– Redan när jag blev biskop för tolv år sedan valde jag den som symbol. Det handlar om att hjälpa människor att bygga broar över deras inre gap; att bygga broar mellan människor där relationer gått sönder; men också mellan grupper av olika slag.

En av dessa broar som Martin Modéus lyfter fram leder över till de människor som befinner sig utanför samhällsgemenskapen, eller kämpar med inre och yttre svårigheter. ▶

- Det sociala arbetet är kyrkans själva DNA, inte "en intressant uppgift bland andra", säger han. Och visst. Det är bara att sträcka sig efter evangeliet. "Gå och lär er vad som menas med orden: 'Barmhärtighet vill jag se och inte offer'." Så står det i den bibeltext som man läser i Linköpings domkyrka den här dagen. I sitt herdabrev – ett slags programförklaring som alla biskopar skriver – har Martin Modéus själv formulerat det så att världen ska "väcka vår kärlek, och därmed också vår omtanke och vår hjälp. All andlighet är därför diakonal – för allt hänger samman."

På väggen där vi sitter finns fyra av hans fotografier inramade. Motivet är ekorrar och varje bild ledsagas av ett ord: "glädje", "befrielse", "äkthet", "nåd". Nu pekar han mot en av ekorrarerna, den med ordet "befrielse".

– Det handlar om just befrielse, själslig och andlig befrielse, men också materiell befrielse när man är fast i förtryckande strukturer eller har hamnat i problem på annat sätt.

Allting tyder på att den här bron kommer att bli ansträngd framöver. Vi går in i en mycket svår tid, där såväl kriget som klimatkatastroferna hotar med eskalering. Dessutom väntar en ekonomisk lågkonjunktur, kanske till och med kris. Hur ska kyrkan möta en situation där allt fler pressas ut i de materiella och andliga marginalerna?

Martin Modéus svarar med visioner om ett större ideellt arbete.

– Vi har i kyrkan vant oss vid en verklighet där vi är avlönade tjänstepersoner. Det är helt nödvändigt att samhällets arbete med utsatta organiseras så, men det är ingen naturlag att det ska vara så också i kyrkan. Bland flera andra undersökningar genom åren så gjordes det en här i Linköping för drygt tio år sedan där man frågade ungefär så här: "Kan du tänka dig att ta ett ideellt uppdrag i kyrkans regi?" Bortåt hälften svarade ja.

Det finns alltså en beredskap bland människor, säger han. Kyrkan måste dock bli bättre på att fråga, och inte vara så fyrkantig.

– När vi frågar: "Vad kan du bidra med", och får svaret: "Jag är terapeut, och kan bidra med en timme var fjortonde dag", så måste organisationen kunna ta emot det. Och det är en utmaning.

Ett större ideellt engagemang betyder inte att antalet utbildade diakoner ska minska, betonar han. Snarare kanske de kan få nya roller i kyr-

” Gå och lär er vad som menas med orden: 'Barmhärtighet vill jag se och inte offer'.”

kan, där de går från att vara utövare till att leda ett bredare diakonalt arbete.

– Med skickliga och välutbildade diakoner, gärna många fler än i dag, och ett brett ideellt bärande bygger vi samhällssolidaritet.

Men kan inte kyrkan behöva skära ner på anställda diakoner, med tanke på de minskade resurser som medlemstappet innebär?

– Hela kyrkan behöver se över sin ekonomiska kostym. Det viktiga är att vi inte passar på diakonin. Kyrkan har i årtusenden ordnat det på olika sätt, och just nu har vi en stark professionisering. Det behövs verkligen, för en del av dem som vi får till oss är människor som trillat igenom rätt många skyddsnet i samhället.

MARTIN MODÉUS har personligen engagerat sig för en del av dessa som trillat ur. År 2011 gav han sig kritiskt in i debatten om den nya sjukförsäkringsreformen. Och vad gäller migrationen skrev han 2016: "För ett år sedan slöt det svenska folket upp kring en av de mest generösa flyktingpolitikerna i EU. Nu är vi minst generösa. Vad gör det med oss? Först gråter vi, och sedan vänjer vi oss – är det så?"

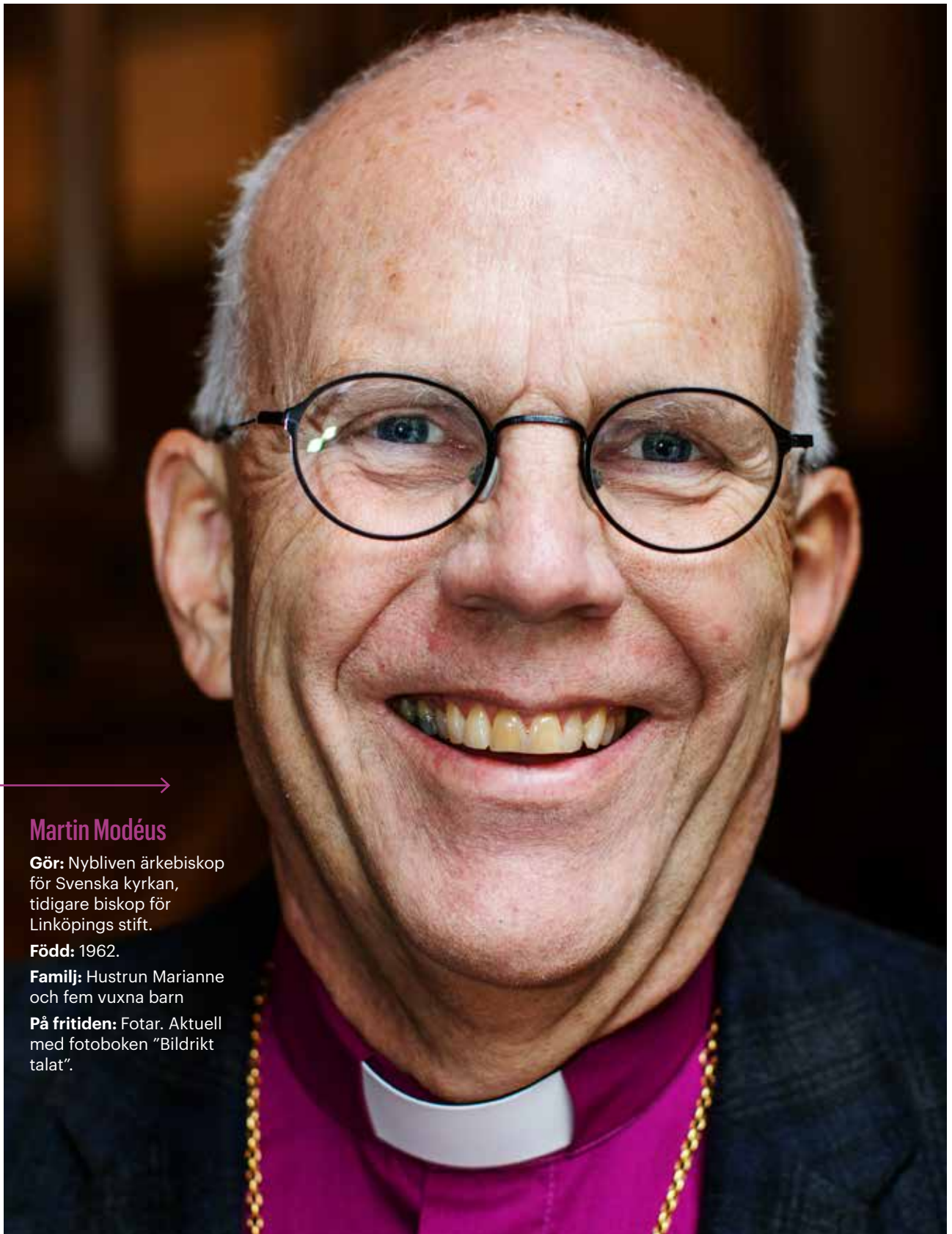
– Så blev det, konstaterar han nu.

Finns det risk att också kyrkan vänjer sig?

– Man ska inte underskatta risken, men man ska hålla emot.

Hur gör man det? Martin Modéus svarar med Jesus, om att stå bredvid honom. Inte öga mot öga – den bilden är för introvert och självcentrerad – utan bredvid, med hans blick på världen.

– Jag skulle verkligen kunna gå loss i den här frågan... Jag har under åren sett till att träffa flyktingar i stiftet, sitta och tala med människor, för att hålla den delen av mig själv varm. Det har varit livsomvälvande.

Martin Modéus

Gör: Nybliven ärkebiskop för Svenska kyrkan, tidigare biskop för Linköpings stift.

Född: 1962.

Familj: Hustrun Marianne och fem vuxna barn

På fritiden: Fotar. Aktuell med fotoboken "Bildrikt talat".

► Han blir arg när man gör brottsligheten till ett etniskt problem, säger han.

– Det är ett sätt att lägga dimridåer över en mycket större bild och stämpla människor som inte alls har med det här att göra.

Här kommer vi ofrånkomligen in på det så kallade ”kulturkriget”, den retoriskt hatfulla sammandrabbning mellan traditionellt progressiva och konservativa värden som äger rum i samtidens mediala och politiska rum. Att kyrkan på senare tid ofta dragits in i debatten och från höger anklagats för att vara vänstervriden är inget Martin Modéus är orolig för: Ibland uppfattas kyrkan som vänster, andra gånger som höger.

Här märks brobyggarens ambitioner, och svårigheter. På frågan om kulturkriget nått in också i kyrkan svarar han ja, och nej.

– ”Kulturkrig” är ett så starkt ord. Och bakom det ligger ibland rätt rimliga resonemang, som man behöver föra i ett civiliserat tonläge. Och de resonemangen har funnits i samhället längre. Även i kyrkan.

Han känner att han slirar på frågan, konstaterar han, och det vill han inte. Men här är både ja och nej dömt att väcka kritik. Det är lätt att förstå honom: Kanske är det här den viktigaste bro som Martin Modéus måste bygga framöver, för att inte en eventuell tilltagande polarisering ska slita sönder också kyrkan.

Men var går gränsen för brobyggandet? Vi ser just nu en oroväckande politisk utveckling i världen, och även i Europa, där demokratin är på tillbakagång och högerauktoritära, ibland rent postfascistiska, partier kommer till makten.

Finns det inte en gräns där kyrkan måste säga ifrån också partipolitiskt?

– Jo, absolut. Men jag tror inte man behöver hänga sig fast i frågan om partipolitiskt eller inte. Du har rätt i att kyrkans samhällskritik i vissa tider kommer att uppfattas som mer politisk. Helt klart. Men det är en del av efterföljelsen: Vi ser det vi ser och tolkar det utifrån Jesus, och vi säger det som behöver sägas. Andra får klistra etiketterna.

GENOM EVANGELIET får han själv en "positionsbestämning" som inte kommer "ur ett sammanträde där man antar en policy", säger han. Varje gång han slår upp texten om den barmhärtige samariern rullas scenen upp: där ligger en skadad person på vägen, och där kommer en människa från en annan religion gående. Läsaren förväntas identifiera sig med båda.

– Oavsett vad vi har sagt på kyrkorådet eller kyrkomötet så ligger den där personen där och har ont. Inte frågar jag honom vad han har för medborgarskap, eller religion eller om han tror på Gud överhuvudtaget – jag hjälper honom.

Har du själv haft social utsatthet i din närhet?

– Det tror jag inte att någon skulle svara nej på. Som de gamla sade: Vi har vår beskärda del. Men utsattheten har väldigt många ansikten.

Dina erfarenheter?

– I alla släkter finns det sjukdom av olika slag. Sjukdomar som inte går att ta sig förbi. Det är klart att jag får ansikten framför mig, i släkt och vänskapskrets.

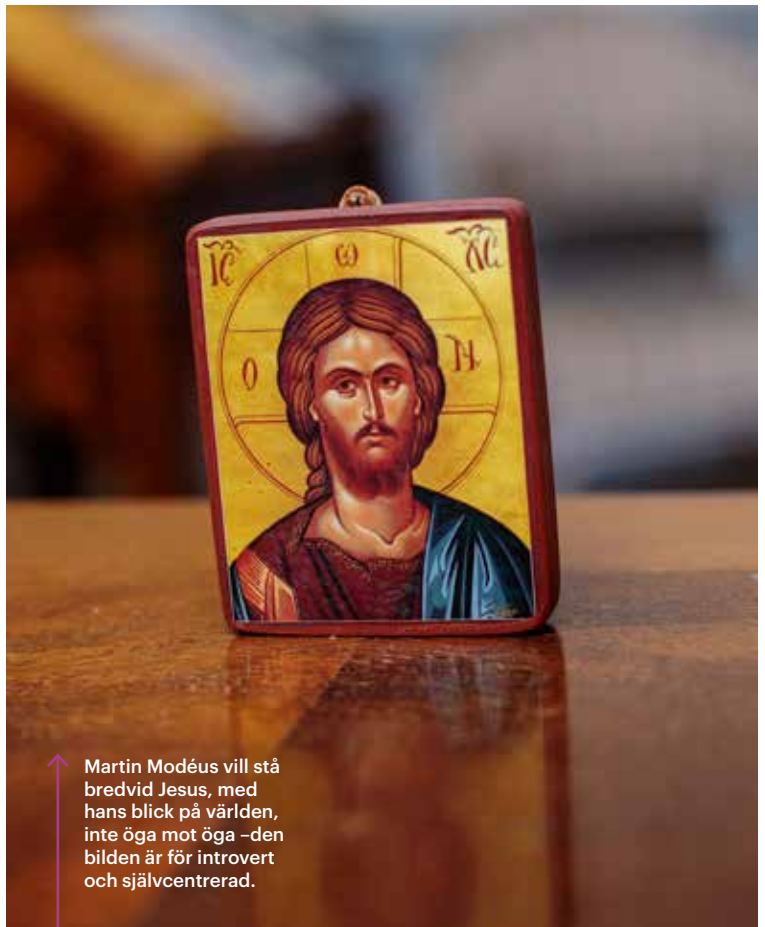
Har Martin Modéus tro på ett evigt liv erbjudit tröst inför utsatthet, sjukdom och död? I vissa fall, svarar han. Men inte per automatik.

– Sverige är ett rätt rationalistiskt land, och därför är en vanlig fråga: funkar det? Vi har någon sorts bild av att när vi ber ska det hända något, och när vi tror ska det uppstå frid, så att säga.

Ett slags konsumism – man förväntar sig någonting tillbaka?

– Ja, det är en riktig iakttagelse. Men tro är mycket mer av relation för mig. Om man skiljer på "systemvärld" och "livsvärld" så ligger inte tron i systemvärlden, utan i hög grad i livsvärlden. Jesus vänder sig inte till dig och säger: "Kom igen nu så styr vi upp det här", utan han lägger armen om dig.

I slutet av kvällen på biskopsgården är det dags att ta farväl av Martin Modéus, som nu går från stiftsbiskop till att vara företrädare för hela kyrkan. Ungefär åtta år av "generationsöverskridande" middagar är över, åtminstone med honom runt bordet. Han, som en gång fick en nyckel till kyrkan, får nu ett nyckelband som gåva av Svenska kyrkans unga. Den tycks binda honom till hans brolöften.

Martin Modéus vill stå bredvid Jesus, med hans blick på världen, inte öga mot öga – den bilden är för introvert och självcentrerad.

” Vi har en slags bild att när vi ber ska det hända något, och när vi tror ska det uppstå frid. ”

Men kommer dessa broar att hålla i en svår och konfliktfylld tid? Han lär behöva hjälp, något han själv tycks vara inne på när han ställer sig i kristallkronans sken och tackar.

– Vid mottagningsceremonin här 2011, då jag blev biskop, hörde jag mig själv säga att "biskop, det är man tillsammans". Det visade sig att så var det faktiskt – biskop är man tillsammans. Det har vi fått vara tillsammans. Tack så hemskt mycket för det. Så åk nu hem och gör det bara – se till att träffas! ◀

Vinnare
av årets
C-uppsats-
tävling!

De skrev bästa c-uppsatsen – Grattis till Tova och Maya!

Tova Gustafsson och Maya Skogsrund från Uppsala universitet har vunnit Socionomens C-uppsatstävling 2022. Med det hamnar också Uppsala universitet högst upp på prispallen för andra året i rad. Stort grattis önskar vi från Socionomen.

Vi börjar med den klassiska frågan, hur känns det?

– Det är lite blandade känslor. Man känner sig faktiskt lite förvånad. Och stolt. Det känns också fint att vi två får dela den här framgången tillsammans.

Ni har undersökt hur handläggare ser på ekonomiskt bistånd som det yttersta skydds nätet, vad var det som fick er att välja det ämnet?

– Jag (Maya) gjorde min praktik på socialtjänstens försörjningsstöd och började fundera på begreppet "det yttersta skydds nätet". Jag upplevde att det jag såg på arbetsplatsen inte riktigt stämde överens med uppfattningen jag hade från utbildningen. Tova hade samma uppfattning och sedan utvecklades uppsatsfrågan under våra samtal tillsammans.

Vad hoppas ni att era resultat ska kunna bidra med?

– Vi tror att det kan bidra till ökad förståelse för vad man lägger in i begreppet och så hoppas vi också på förändring, eftersom vi har identifierat brister med hur det här är organiserat. I uppsatsen föreslår vi medborgarlön som ett alternativ.

Ni kommer nu tilldelas ett stipendium på 10 000 kronor av Socionomen. Vad kommer ni göra för pengarna?

– Ja, vi har pratat om att vi vill göra något tillsammans i alla fall. Men vi kommer nog behöva fundera lite mer på exakt vad det blir.

Jury i C-uppsatstävlingen består av företrädare från landets socialhögskolor. ◀

Hedersnämmanden tilldelas även:

Moa Jörgensen från Lunds universitet som vann andrapris för sin uppsats "Folkbiblioteket – ett rum för socialt arbete?", och till Erika Pettersson och Erik Rudin från Karlstad universitet för tredjeplatsen med uppsatsen "På tal om funktionshinder".

→ **Maya Skogsrund och Tova Gustafsson**

UNIVERSITET:

Uppsala universitet.

C-UPPSATS:

"Konstruktioner av ett yttersta skydds nät – En diskursanalytisk intervjustudie med handläggare på ekonomiskt bistånd"

JURYNS MOTIVERING:

Uppsatsen har en väl utvecklad teoretisk och problematiserande ansats, där den kritiska maktanalysen av det undersökta fenomenets diskursiva karaktär står i centrum.

Läs hela motiveringen på [socionomen.se](https://www.socionomen.se)

Utllysning av forskningsmedel inom ungdomsvård och missbruksvård

Ansökningstillfälle den 28 februari 2023

Statens institutionsstyrelse (SiS) är en statlig myndighet som bedriver individuellt anpassad tvångsvård. Inom ungdomsvården vårdas ungdomar med psykosocial problematik och ungdomar dömda till sluten ungdomsvård. Inom missbruksvården vårdas vuxna med skadligt bruk och beroende. Viktiga uppgifter för SiS är att bedriva metodutveckling samt att stödja forskning i syfte att öka kunskapen om och förbättra SiS vård och behandling. Därför finansierar SiS extern forskning via en årlig utlysning av forskningsanslag.

Forskare är välkomna att inkomma med ansökningar om anslag till forskningsprojekt som tar sin utgångspunkt i SiS forskningsprogram. Den praktiktäna forskningen kännetecknas av ett kunskapsintresse som i första hand avser att bidra med kunskap om hur vård och behandling och verksamheten i stort kan utvecklas och förbättras. Det är också av intresse att sökande har förankrat genomförbarheten av projektet inom ramen för SiS verksamhet.

I år välkomnar vi särskilt studier om utfall och uppföljning av vården samt personalens och organisationens betydelse för vården.

Ansökningstillfället gäller såväl ett- som fleråriga forskningsprojekt.

Senast den 28 februari 2023 ska projektskisser ha inkommit till SiS för projekt som avses löpa från och med den 1 januari 2024.

Läs mer och ladda ner forskningsprogram, ansökningshandlingar och anvisningar från www.stat-inst.se/ansokan

Statens
institutions
styrelse SiS

Har du koll på minoritetslagen?

Öka dina kunskaper om nationella minoriteters rättigheter med vår **webbutbildning!**

Grundutbildningen i minoritetslagstiftningen är ett sätt att öka kunskap, förståelse och engagemang för nationella minoriteters rättigheter. Den är framtagen för tjänstepersoner inom kommuner, regioner och myndigheter men är tillgänglig för alla att ta del av.

Utbildningen är kostnadsfri och du genomför den digitalt i valfritt tempo. Du hittar och genomför den på: minoritetsutbildning.se Läs mer på: minoritet.se

Vanen

Petra Stigberger har gjort om bilen till ett hem: säng, el, inredning. Hon har fått en del hjälp men det mesta har hon fixat själv.

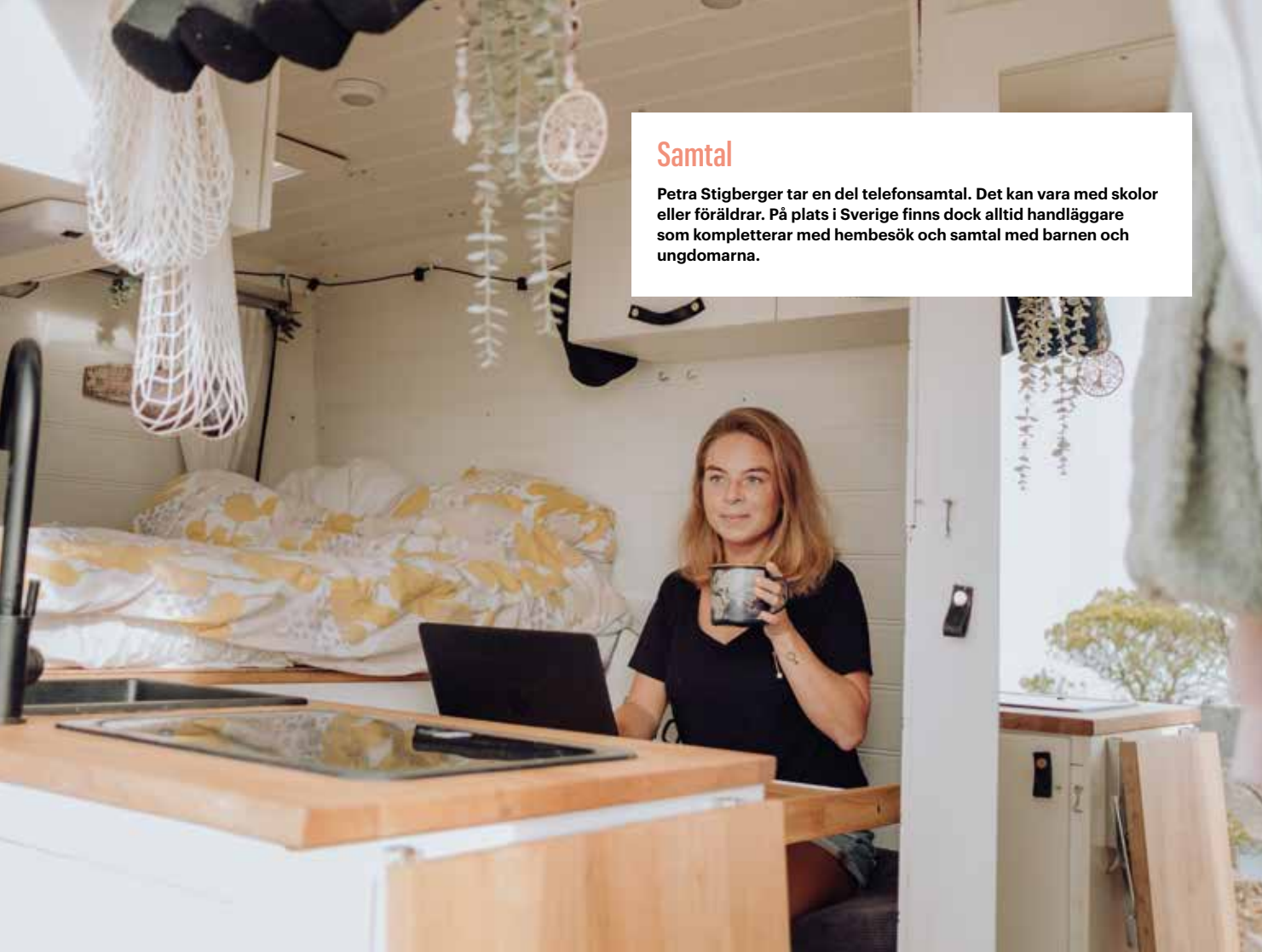

MOBILT ARBETSLIV

En stark längtan efter ett annat liv drev Petra Stigberger ut på vägarna. Nu jobbar hon som socialsekreterare i Heby – från sin van i södra Europa.

FOTO EMMA FENTON TEXT TIM ANDERSSON

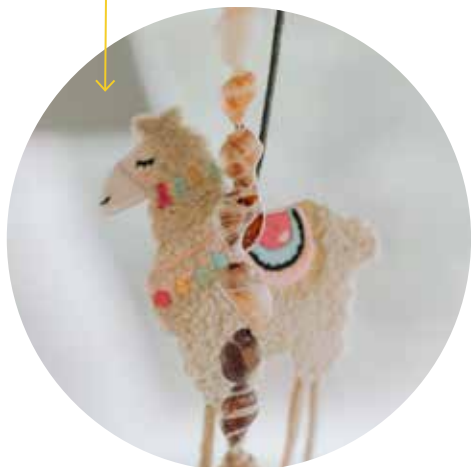

Samtal

Petra Stigberger tar en del telefonsamtal. Det kan vara med skolor eller föräldrar. På plats i Sverige finns dock alltid handläggare som kompletterar med hembesök och samtal med barnen och ungdomarna.

Personligt

Det mesta av bilens inredning har hon själv ordnat, och kryddat med lite personliga detaljer.

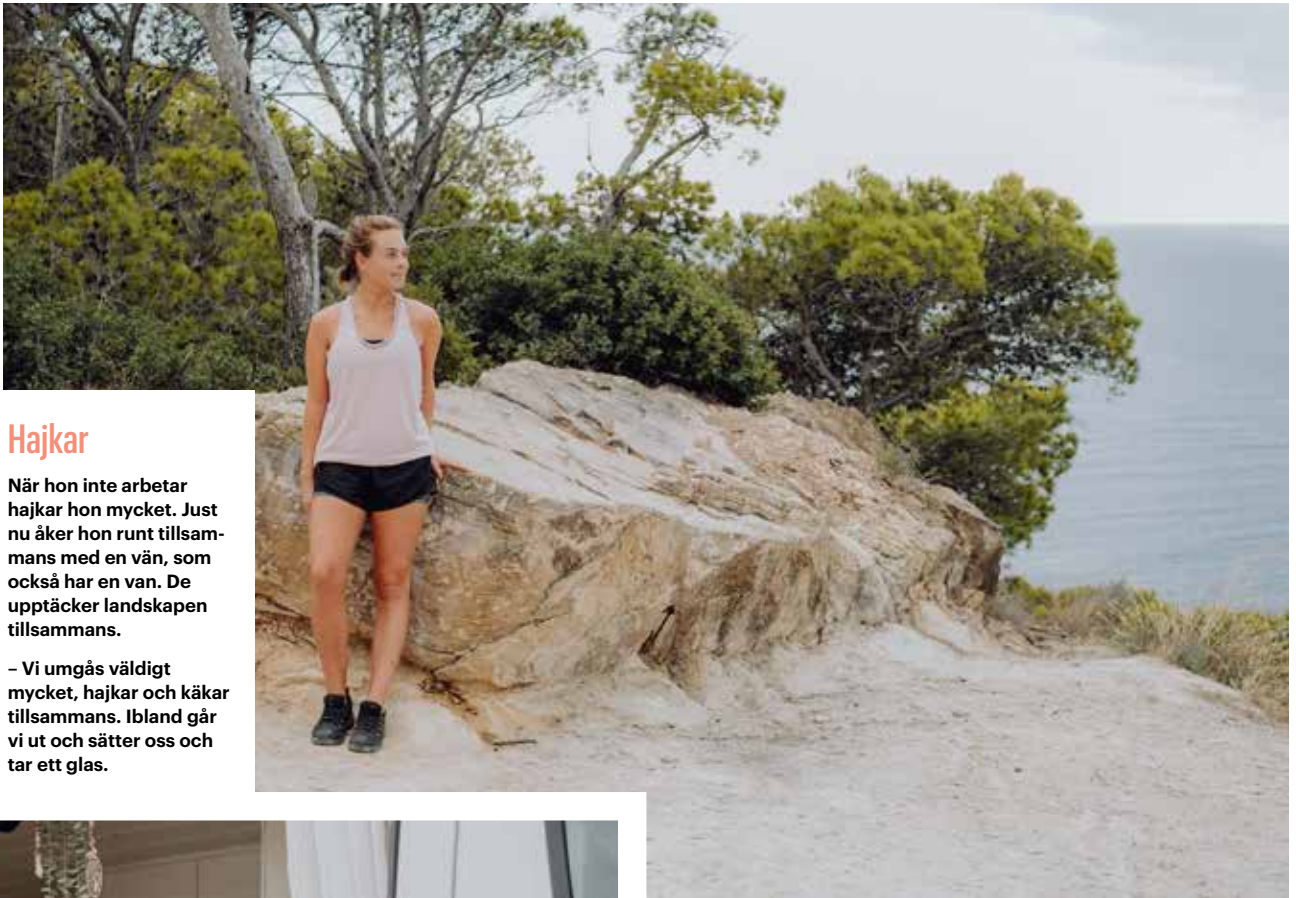

Parkering

Villkoren skiljer sig stort åt i Europa vad gäller parkering. I Schweiz kostar det nästan alltid pengar att ställa bilen, medan det i Spanien – och särskilt på Mallorca – är lätt att hitta en gratis plats.

–Jag friparkerar mest. Det är väldigt sällan jag är på campingar, utom när jag måste för att fylla på vatten eller liknande.

Hajkar

När hon inte arbetar hajkar hon mycket. Just nu åker hon runt tillsammans med en vän, som också har en van. De upptäcker landskapen tillsammans.

- Vi umgås väldigt mycket, hajkar och käkar tillsammans. Ibland går vi ut och sätter oss och tar ett glas.

Få kostnader

Det resande livet är förhållandevis billigt. Petra Stigberger har solceller på vanen som försörjer henne med el. Den stora utgiften står dieseln för.

Skapade sin egen tjänst

PETRA STIGBERGER sköter numera sitt jobb som socialsekreterare från en van någonstans i Europa. I våras körde hon från Sverige genom länder som Frankrike, Spanien och Portugal. Just nu befinner hon sig på Mallorca.

– Jag har en egen mobilrouter. Och om det är dålig uppkoppling har jag en extern antenn som jag sätter på taket. I övrigt klarar jag mig på min jobbdator och telefonen, berättar hon.

Hennes arbete består mest av att skriva utredningar – om barn och ungdomar, och ibland om vårdnad, boende och umgänge – utifrån redan insamlat material från handläggare. Visst kan hon ta telefonmöten med skola, förskola och föräldrar, men aldrig med barn och unga. Det sker på plats, säger hon.

– Jag fungerar som ett rent komplement. Så länge mötena blir gjorda och skrivna hemma i Sverige så kan jag hantera skrivandet av utredningarna. Det blir win-win. Så ser jag det, och även min arbetsgivare.

Innan Petra Stigberger för nio månader sedan gav sig ut på vägarna hade hon känt längtan efter ett annat, friare liv. Hon ville ”lämna ekorrhjulet”, som hon säger. Som ett steg i den riktningen byggde hon om sin van, och kontaktade sedan mer än hundra kommuner i Sverige med erbjudande om den distanstjänst som hon själv hade skisserat.

– Jag visste att många socialsekreterare önskar mindre av det administrativa för att hinna med, och att chefer också förstår det. Det slutade med att Heby kommun nappade.

Hon trivs bra i sin van, och har det hon behöver. En gång i veckan tömmer hon vatten och fyller på nytt. Tvätt sköter hon i tvättomater.

Över jul och nyår återvänder hon till Sverige – tillfälligt. Några planer på att flytta hem har hon inte.

– Familj och vänner saknar jag såklart, men Sverige? Sällan, särskilt så här dags, i november. Jag kommer att köra på så länge jag vill leva det här livet och mår bra av det.

Problem med nätet

Ett potentiellt problem med Petras arbetssituation är uppkopplingen. Hon försöker dock alltid att hitta platser att stå på där den funkar bra, och hon har dessutom en extern antenn till hjälp när det krånglar.

Köra fast

Hittills har hon klarat sig utan större problem eller missöden under sin resa.

– När man åker runt på olika ställen kan man ju hamna på lite smala och gumpiga vägar, och visst har det hänt att jag har fastnat någonstans. Men det tillhör, och det har alltid löst sig.

Kommer hem till jul

Petra planerar att åka hem några veckor över jul och nyår. Hon tar flyget, och ställer bilen på en långtidsparkering. Sedan återvänder hon till Mallorca i januari, och vart det bär av efter det vet hon inte än.

Vi gör världen lite bättre, en människa i taget

Nytida ger stöd till barn, unga
och vuxna för hela livets behov
inom funktionsnedsättning
och psykosocial problematik.
Läs mer om oss på nytida.se

nytida

ANNONS

Placeringsförfrågan 010-16 00 676

www.insikten.info

Autism och andra NPF-variationer

HVB

med fyra platser
för pojkar 10-13 år

Familjehem

för barn och ungdomar

HVB

för pojkar 14-18 år

TAPIO SALONEN professor
i socialt arbete vid Malmö
universitet.

LÅNGSIKTIGA INSATSER BANAR VÄG FÖR EGEN FÖRSÖRJNING

Hur ska personer som inte kunnat jobba på länge komma tillbaka till arbetsmarknaden? En ny utvärdering från SBU visar att det krävs ett långsiktigt och gediget arbete utifrån individens egna förutsättningar.

AV ANNETTE U WALLQVIST

Jag skulle tro att det är många socialarbetare som kliar sig i huvudet och undrar hur de ska använda utvärderingen. Det finns gott om stöd och argument som man kan ha nytta av, men att omsätta dem till entydiga resultat är svårare, säger Tapio Salonen, professor i socialt arbete vid Malmö universitet.

I stället för enstaka insatser framhåller han att det krävs ett synsätt där arbetet får präglas av hög kvalitet och där insatserna är genomgripande och av långvarig karaktär.

– Vi har också sett att insatser som ligger nära

den ordinarie arbetsmarknaden har större möjligheter att ge positiva resultat, säger han.

Tapio Salonen är en av de sakkunniga som står bakom rapporten Effekter av arbetsmarknadsinsatser för personer med varaktigt försörjningsstöd, som Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU, nyligen gett ut.

DET ÄR EN OMFATTANDE utvärdering där effekten av olika arbetsmarknadsinsatser för personer med varaktigt försörjningsstöd undersökts. Efter en noggrann urvalsprocess valdes 40 studier ut att ingå i utvärderingen, varav bara en kommer från Sverige. Resten av studierna kommer från andra europeiska länder och USA och Australien.

– Det är metodiskt välgjorda studier och vår bedömning är att insatserna skulle kunna fungera även i Sverige, kommenterar Tapio Salonen.

Rapporten har tagits fram inom ramen för ett femårigt regeringsuppdrag om psykisk ohälsa. Syftet har varit att utifrån befintlig och välgjord forskning utvärdera hur väl olika arbetsmarknadsinsatser fungerar för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det har också tagits fram en utvärdering av arbetsmarknadsinsatser för personer med långvarig sjukskrivning på grund av depression, ångest eller stress, som redovisas i en annan rapport.

Men den handläggare som hoppats på enkla besked om vilken insats som fungerar bäst för att personer med försörjningsstöd ska komma i

▶ arbete igen, hittar inga raka svar i utvärderingen. Det går inte att tvärsäkert säga, anser Tapio Salonen.

– Jag skulle säga att en viktig slutsats är att det krävs långvariga och kvalificerade insatser för att personer med varaktigt försörjningsstöd ska komma in på arbetsmarknaden igen, säger han.

Tapio Salonen och hans kollegor har identifierat fem insatstyper, tre som är direkt riktade mot klienten och två som riktas mot antingen arbetsgivare eller handläggare och därmed indirekt när personer som behöver stöd. Kategorierna är:

- Förberedande insatser: Kortare insatser som exempelvis jobbsökarkurser, studiebesök eller studievägledningen. Det kan också vara information om vad det innebär att arbeta eller jobpträning.

- Utbildning: Kan variera både i längd och upplägg. Det kan vara allt från några dagar upp till ett år. Den kan vara teoretisk eller på en arbetsplats, ibland kan det handla om en yrkesutbildning.

- Praktik: Personen arbetar hel- eller deltid under en tidsbegränsad period. Ibland kan syftet vara att personerna på så sätt ska kvalificera sig för ersättning från a-kassan.

- Lönebidrag till arbetsgivare: Arbetsgivaren får ekonomisk kompensation för att anpassa jobbet och arbetsplatsen utifrån en persons funktionsnedsättning.

- Insatser till handläggare: Det kan handla om ändrade arbetssätt och förbättrad arbetssituation.

” De två centrala effektmåtten som vi hängt upp det hela på är om personen fått arbete – eller om inkomsterna förbättrats. ”

I RAPPORTEN lyfts praktik och utbildning fram som insatstyper som troligen kan hjälpa personer att komma i arbete igen. Det handlar om praktik i den ordinarie verksamheten där arbetsuppgifterna inte är konstruerade, eller om omfattande utbildning eller utbildning som är arbetsplatsanknuten.

DE INSATSTYPERNA bedöms ha måttlig tillförlitlighet.

– De två centrala effektmåtten som vi hängt upp det hela på är om personen fått arbete – eller om inkomsterna förbättrats. När SBU uttalar sig är det med försiktighet, vi har ett strikt protokoll att förhålla oss till. Måttlig tillförlitlighet är ganska bra, omdömet blir sällan bättre än så. I studien nämner vi också insatstyper som har låg tillförlitlighet, vilket inte behöver betyda att de är värdelösa. Däremot kan det behövas fler studier för att bättre kunna fastställa tillförlitligheten, förklarar Tapio Salonen.

De studier som ingår i utvärderingen håller alla hög kvalitet, däremot behöver de värderas olika utifrån det sammanhang som klienten befinner sig i, påpekar Tapio Salonen.

– Oftast har det varit så inom svensk socialtjänst, att man har en generell insats som alla hänvisas till, exempelvis jobbsökarkurser. Den professionella organisationen står inför en komplex uppgift som det gäller att närma sig med ödmjukhet och det är att söka kunskap i olika former. Vi ser också att tvångsmässiga, villkorade och lågkvalitativa insatser knappast fyller någon funktion. De är mer legitimerande för andra personer än till för de som behöver hjälp, konstaterar Tapio Salonen.

Forskarna har också undersökt individers erfarenheter och upplevelser av arbetsmarknadsinsatserna och där framkommer bland annat att personer som deltagit i arbetsmarknadsinsatser

Forskningen i korthet

- Utvärderingen omfattar 40 studier som delats in i fem kategorier.
- Utbildning med anknytning till arbetsplatser är en insats som lyfts fram som en insats som kan leda till att personer med varaktigt försörjningsstöd kommer i arbete både på kort och lång sikt.
- Längre och mer omfattande utbildningar kan också leda till att fler personer med varaktigt försörjningsstöd kommer i arbete.
- Insatser som ligger i linje med var personen själv önskar har större potential att bidra till att personen kommer i arbete.

har känt sig exploaterade. En viktig slutsats av studien, menar han, är att det visserligen behövs insatser som håller hög kvalitet, men också att individen ska ha möjlighet att vara med och påverka.

– Vi ser till exempel att insatser som klienterna själva tror på har större potential att bidra till förändring.

Tapio Salonen berättar att utvärderingen innehåller många reflektioner kring hur kommuner och socialtjänst skulle kunna lägga upp arbetet och verksamheten.

– Det finns inga enkla lösningar och ingen enskild metod som fungerar för alla. Att en person inte arbetat på länge kan bero på så många olika saker. Vad som fungerar för olika grupper kan variera och där gäller det att ha fingertoppskänsla, säger Tapio Salonen.

Utvärderingen undersöker också olika insatsernas kostnadseffektivitet. Här har forskarna pekat på att det kan finnas mål- och värdekonflikter mellan samhällsekonomiskt inriktade mål med olika arbetsmarknadsinsatser och de mål som handlar mer om individens mående.

– Ja, men tyvärr har vi inte fått ut så mycket av att titta på kostnadseffektiviteten. Det är svårt att säga vad som är samhällsekonomiskt. Däremot har vi sett studier där man satsat på att förstärka den handläggande organisationen och att det har lett till mer kvalitet i arbetet. ◀

Referens: SBU. Effekter av arbetsmarknadsinsatser för personer med varaktigt försörjningsstöd. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); 2022. SBU Utvärderar 351.

ANNONS

08-644 09 20
www.allakvinnorshus.org

Utbilda dig i AKH-metoden och få konkreta hjälpmedel att bli tryggare under dina samtal med våldsutsatta kvinnor.

Med djupare kunskaper kan du ge bättre stöd. Våra utbildningar erbjuder verktyg och strukturer som hjälper dig att stötta kvinnor på ett tryggare och bättre sätt. När ditt fokus är att hjälpa andra, är vårt fokus att vägleda dig.

FORSKNING I KORTHET

TEXT: ANNIKA SJÖBERG

Identitet viktig för de som vill lämna gängkriminalitet

KRIMINALITET. Att tillhöra en gemenskap påverkar synen på dig själv och din sociala roll. Det gäller även gängkriminella. Att hoppa av det kriminella livet innebär därför att man även utmanar bilden av sig själv. Forskarna Torbjörn Forkby och Kristina Alstam har gjort två intervjustudier om gängexit: en studie med intagna på anstalter som börjar närma sig slutet av sin strafftid och en med klienter och anställda i ett svenskt exitprogram. Slutsatsen är att gängavhoppare har ett stort behov av en ny samhörighet för att ändra uppfattning om sig själva och vilket liv de kan leva. Livet utanför gängkonstellationen kan te sig som ett blankt blad och flera av gängavhopparna berättar om betydelsen av att ha en förebild. Någon som förstår vad de går igenom och visar hur en ny vardag kan se ut.

Det är inte alla exitprogram som vågar anställa personer med bakgrund i gängkriminalitet men studien tyder på att samhörigheten med någon som genomgått en liknande upplevelse, och som visar att det går att lämna gängkriminaliteten, är av oerhörd vikt för de som vill hoppa av ett gäng.

Referens: Kristina Alstam & Torbjörn Forkby (2022) Possible selves. Gang passages, projective imaginations, and self-transformations, Nordic Social Work Research.

Företagare med funktionshinder – en bortglömd grupp

FUNKTIONSHINDER. I Sverige har funktionshinderpolitiken formulerats i termer av individuella rättigheter med en ökad betoning på delaktighet, likvärdiga förutsättningar och aktivt medborgarskap. Samtidigt har tillämpningen av arbetslinjen inneburit att möjligheterna att kvalificera sig för ohälsorelaterade ersättningar begränsats. Det har påverkat villkoren för företagare med funktionsnedsättning, visar en analys av utredningar och styrdokument rörande sjukförsäkringen och sjukersättningen. En central slutsats är att tillämpningen av arbetslinjen, särskilt i anslutning till reformerna av sjukersättningen från 2008, har försämrat villkoren för företagare med funktionsnedsättning och minskat möjligheterna att etablera nya företag mellan uppföljningsåren 2007 och 2017.

Med studien vill forskarna belysa en potentiell välfärdspolitisk målkonflikt gällande möjligheterna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att starta, och driva företag.

Referens: Jonas Olofsson m.fl. Företagare med funktionsnedsättning i Sverige – en "bortglömd" grupp i gränslandet mellan arbetslinjen och funktionshinderspolicen, Nordisk välfärdsforskning, Årgång 7, nr. 2-2022, s. 108–120.

Äldre med hjälpmedel upplever sig sämre bemötta av hemtjänstpersonalen.

Äldre som använder hjälpmedel är mer oroliga

ÄLDREOMSORG. Det är vanligt att äldre, trots demenssjukdom, vill bo kvar hemma. För att klara det behöver många använda olika hjälpmedel, som kommunikationstavlor, rollatorer, hörapparater eller hjälpmedel för minnesstöd. I en studie från Högskolan i Dalarna har forskarna jämfört val, användning och nyttan av hjälpmedel mellan hemtjänstbrukare med och utan demens. De har också undersökt sambanden mellan användning av hjälpmedel bland hemtjänstbrukare och deras upplevelse av hemtjänsten, ensamhet och trygghet.

Resultaten visar att hemtjänstbrukare med demens var mindre delaktiga i valet av hjälpmedel och hade mindre nytta av dem. Användare av hjälpmedel kände sig också mer otrygga att bo hemma med stöd av hemtjänsten och upplevde i större utsträckning att hemtjänstpersonalen inte tog hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras. De upplevde också att de blev sämre bemötta av hemtjänstpersonalen. Enligt forskarna väcker resultaten farhågor om att behoven av hjälpmedel bland hemtjänstbrukare med demens inte är tillräckligt tillgodosedda, framför allt vad gäller syn och förflyttning.

Referens: Borg, Johan et. al. Experiences of assistive products and home care among older clients with and without dementia in Sweden, International journal of environmental research and public health, 2022, Vol. 19, No 19.

Ny nätterapi kan nå fler unga

Internetbaserad psykodynamisk terapi (IPDT) och internetbaserad kognitiv beteendeterapi (IKBT) fungerar båda bra för ungdomar med depression. Det visar en ny svensk studie.

TEXT: ANNETTE U WALLQVIST

Vad handlar studien om?

Jag och min kollega Jakob Mechler har utvecklat en internetbaserad affektfokuserad psykodynamisk terapi (IPDT) för ungdomar, 15–19 år, med depression. Den är lika lång som en internetbaserad kognitiv beteendeterapi (IKBT), 10 veckor, och erbjuder lika mycket kontakt med en terapeut. Nu har vi jämfört IPDT med IKBT, som vi vet fungerar för många. Samtidigt är det inte alla som blir tillräckligt hjälpta så vi ville undersöka om det finns flera typer av behandling som kan fungera.

Vilka är era viktigaste resultat?

Att IPDT inte är sämre, utan har likvärdig effekt som IKBT på förbättring av depression. Effekten var också likvärdig på ångest, självmedkänsla och emotionsreglering. Nästa steg är att titta vidare på om terapierna fungerar olika för olika personer. Det kan ju till exempel finnas faktorer som samsjuklighet eller personlighetsfaktorer som spelar in.

Vilka kan ha nytta av resultaten?

Det bästa är att studien kan bidra till fler behandlingsalternativ och öka tillgängligheten. Behandlingen är också kostnadseffektiv. Det finns många tonåringar som bor långt bort från BUP, eller som bor i en liten stad och till exempel inte vill träffa kompisens mamma i vården, eller av andra skäl tycker att det känns svårt

att träffa någon ansikte mot ansikte. Vi kan nå ut till personer som annars inte fått hjälp.

Vad har ni fått för reaktioner på studien?

Folk tycker att det är spännande. Många hajar till för att det är en psykodynamisk terapi, eftersom de tror att det inte går att genomföra på så kort tid och dessutom över nätet. Det är glädjande att se att det fungerar så pass bra. Det har varit fint att ungdomarna uppskattat terapin.

→ Karin Lindqvist

GÖR: Doktorand, psykologiska institutionen, Stockholms universitet.

AKTUELL MED: Studien Therapist-guided internet-based psychodynamic therapy versus cognitive behavioural therapy for adolescent depression in Sweden: a randomised, clinical, non-inferiority trial, publicerat i The Lancet Digital Health.

Debatt

Efter tre år med **Barnkonventionen** som lag ser Bris en oroande utveckling.

Marie Angsell, sakkunnig
sacionom på Bris

FOTO: PETER KNUTSSON

”VI MÅSTE FORTSÄTTA BEVAKA BARNETS RÄTTIGHETER”

Den 1 januari 2020 är ett historiskt datum. Då blev barnkonventionen svensk lag och barns rättsliga ställning stärktes.

Detta var ett resultat av ett enträget arbete, många små steg hade tagits för att förändra synen på barn och barns ställning i samhället.

När beslutet röstades igenom i riksdagen i juni 2018 jublade vi som representerar barnrättsorganisationerna från plenisalens åhörarläktare. Arbetet med att införliva konventionens artiklar i rättsordningen kunde börja.

Sedan dess har mycket hänt. Lagar har anpassats för att stämma överens med konventionens bestämmelser. Vi har sett prejudicerande avgöranden i högsta instanser baserade på tydliga barnrättsprövningar och flera exempel på domstolsbeslut där beaktandet av barnets bästa har varit avgörande.

BARNKONVENTIONENS status som lag har gjort, och kommer att fortsätta göra, skillnad för barn. Men till målet, att det barnrättsbaserade synsättet genomsyrar alla åtgärder som rör barn och varje barn får sina rättigheter tillgodosedda, har vi en bit kvar.

Sedan Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och därmed förband sig att följa den, har många kampanjer genomförts i syfte att informera barn om deras rättigheter. Utmaningarna nu är framför allt att omvandla rättigheterna till praktik. För Bris berättar barn fortfarande om processer och beslut

som går stick i stäv med de rättigheter som de vet att de har. De saknar information och får inte alltid komma till tals kring beslut som gäller dem själva. De berättar om beslutsfattare som inte verkar ha hört talas om ”barnets bästa” eller inte har förstått att det är en bedömning som förutsätter barnets medverkan. Vi ser också många exempel på att barns tillgång till sina rättigheter ser olika ut, beroende på var barnet bor.

BRIS ÅRLIGA enkät till Sveriges kommuner visar att det är långt ifrån självklart att man medvetet och strategiskt tillämpar barnrätten i alla kommunens verksamheter. Ofta begränsas den till de delar som uppenbart är till för barn i för- och grundskoleålder, så som idrotts- och fritidsverksamheter. Och många kommuner saknar ett strukturerat arbetssätt för att göra barn delaktiga i beslut.

Vi kan också se att övergripande beslut som rör barn inte alltid tas med beaktande av vad som är barnets bästa. Exempel är BUP-mottagningar och barnavårdscentraler som läggs ner, slås ihop, centraliseras och försvinner från de (ofta utsatta) områden där de tidigare funnits. Inom socialtjänsten utvecklas på många håll specialiserade enheter med avgränsade uppdrag, det med resultatet att barn och familjer med komplexa behov inte passar in någonstans. Den tänkta vinsten är effektivisering. Priset är ett ökat avstånd till de barn och familjer som verksamheterna är till för, att viktig samverkan mellan aktörer kring barnet försvåras, att systemet blir svårnavigerat och att barn faller mellan stolarna.

Mest oroande är en utveckling där vi

ser risker för en tillbakagång snarare än framsteg för barnrätten – inte minst vad gäller samhällets barnsyn. Detta blev tydligt under valrörelsen. Debatten om hårdare tag och strängare straff lägre ner i åldrarna och tvingande åtgärder riktade mot vissa grupper av barn, hade en direkt barnrättsfientlig retorik. Flera av förslagen i den nya regeringens politik saknar barnrättslig analys och riskerar, om de genomförs, att kraftigt inskränka barns mänskliga rättigheter.

Förändringarna i samhällets syn på barn var det som möjliggjorde att barnkonventionen kunde bli lag: Att rättigheterna gäller varje människa under 18 år. Att varje barn har samma värde, rätt till liv och utveckling och att vara delaktig i de beslut som rör barnet.

”Vi ser risker för en tillbakagång snarare än framsteg för barnrätten – inte minst vad gäller samhällets barnsyn.”

VI KAN INTE slå oss till ro utan måste fortsätta att noga följa utvecklingen, bevaka efterlevnaden av barnets rättigheter i förslag och beslut som berör barn på alla nivåer, såväl det enskilda barnet, grupper av barn och barn som samhällsmedborgare. ◀

➔ VAD TYCKER DU? VILL DU SKRIVA REPLIK?

Debatera vidare på vår facebook sida, eller skicka din replik till redaktionen@socionomen.se så för vi den till debatten.

ANNONS

Dammsdal

Skola och boende för ungdomar inom autismspektrumtillstånd

Vi tar emot ungdomar från hela landet. De kommer till oss för att man trots omfattande insatser i hemkommunen inte fått skolgång och vardag att fungera. Vi anpassar studier, fritid och vardag. Vilket ökar möjligheterna att lyckas såväl med studier som social utveckling. Vi erbjuder fyra skolformer. Dammsdal arbetar med tydliggörande pedagogik.

Dammsdal | 643 92 Vingåker | Tel: 0151-52 43 00 | www.regionsormland.se/dammsdal

Sett, läst, hört

Mellan etik och begär

STUDENTLITTERATUR

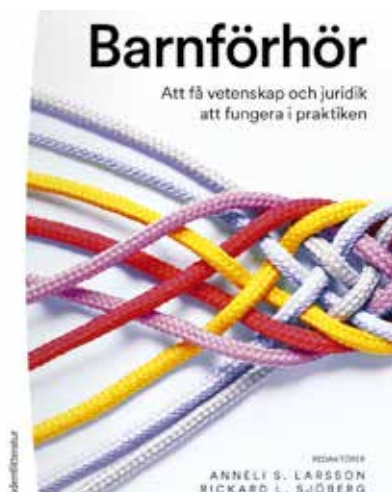
Barnförhör: att få vetenskap och juridik att fungera i praktiken

Av: Anneli Larsson och Rickard L. Sjöberg

Barn sitter ofta på viktig information i utredningar inom till exempel polis och socialtjänst. Problemet är bara hur man ska få tillgång till den, och hur man ska kunna avgöra om den är tillförlitlig eller inte. Det finns mycket forskning i ämnet, men det är inte alltid den når dem som har i uppgift att förhöra barn. Vad den här kunskapsbristen kan resultera i blev vi alla smärtsamt medvetna om genom SVT:s dokumentärserie om Kevin-fallet, där två barn efter starkt pressande förhör pekades ut som skyldiga till mordet på en fyraårig pojke.

Med Barnförhör har Anneli Larsson och Rickard L. Sjöberg skapat en kunskapsbas för praktiken. De samlar forskning och erbjuder såväl en teoretisk ram som stöd och praktiska råd i det konkreta arbetet med förhör och utredande intervjuer med barn.

Anneli Larsson har disputerat i

psykologi, arbetat som barnförhørsledare inom polisen och är i dag lektor i socialt arbete. Rickard L. Sjöberg är överläkare i neurokirurgi och docent i medicinsk psykologi. Det var han som för fem år sedan tipsade journalisterna om Kevin-fallet, vilket ledde fram till SVT:s dokumentärserie och upprättelsen för de två tidigare utpekade individerna.

Tim Andersson

Psykatri för icke-psykiatriker: Om det hållbara bemötandet och de vanligaste psykiatriska tillstånden

Av: Agnes Mellstrand, Gothia kompetens

Det här är en bok som riktar sig till i stort sett alla – utom psykiatriker och psykologer. Som författaren skriver i förordet är den inte tänkt som en "komplett

psykiatribok", utan handlar främst om hur man på ett bra sätt kan bemöta personer som har det svårt på grund av psykiska sjukdomar och psykiatriska funktionsnedsättningar, oavsett om man gör det i rollen som familjemedlem, lärare eller socialarbetare. Författaren, som är legitimerad psykolog, handledare och föreläsare, tar också upp aspekter som maktobalansen mellan hjälpsökande och professionella och behovet av psykologisk trygghet på arbetsplatsen. I bokens sista kapitel beskriver hon en rad vanliga psykiatriska diagnoser och tillstånd, som ångest, depression, utmattning och paniksyndrom, liksom behandlingsprinciper.

Tim Andersson

FOTO: SOMNA MED HENRIK

PODD: SOMNA MED HENRIK

Kom till ro med sövande prat

Det är inte revolutionerande, och ska inte vara det, så säger Henrik Stål i inledningen av sin podd. Tempot är lugnt, rösten mjuk och innehållet lagom engagerande. Det kan ju låta trist men så är ju också poängen att du ska komma ner i varv och till slut somna.

Höstens socionomfilmer är här!

Av Fredrik Söderlund

1 Mor och son

I slutet av 1980-talet flyttar Rose från Elfenbenskusten till Paris förorter med sina två söner. Hon kämpar och gör allt för att situationen ska kännas så naturlig som möjligt. Vi får följa trion under tjugo år när de möts och går isär, men alltid försöker hitta en stabilitet. De lyckas sällan till hundra procent. Filmen är samtidigt en skildring av identitet, moderskap, syskonkärlek och uppbyggnaden av en dräglig existens. Att fly eller emigrera till ett annat land är både hjärtslitande och befriande. Familjeband kan bli starkare, eller tunnas ut. Det visar "Mor och son" med rörande tydlighet. Filmen är inspirerad av regissören Léonor Serrailles barns pappas liv.

Går på bio (Triart)

2 Min vackra stjärna

Japanska regissören Hirokazu Koreeda är en fantastisk familjeskildrare. Hans film "Shoplifters" blev en oerhörd succé för några år sedan. Den här gången riktar kameran återigen mot en halvkriminell familj där skiljelinjen mellan välvilja och egen vinning är tunn. De säljer vidare önskade barn som mödrar lämnar i en babybox (vilket fortfarande finns i vissa länder). Filmens tragikomiska ådra visas när gänget söker efter kärleksfulla blivande föräldrar. De har dessutom två detektiver efter sig som övervakar varje steg. Trots familjens moraliskt svårdefinierade handlingar så är filmen en oerhört fin skildring av vad som är essentiellt i livet.

Premiär 16 december (Triart)

3 Dealer

Tonåringen Johnny lever på att sälja droger och saknar en trygg tillvaro. Hans mor är konstnär som åker ut och in på psykvården. När han träffar den välkända skådespelaren Antony får livet en positiv vändning. En förhoppning om en förlorad fadersgestalt börjar tändas. Åtminstone för en kort period. Ensamheten och utsattheten tar vid när besvikelserna hopar sig och Johnny är tillbaka på gatan igen. Vilsna ungdomar och barn som dras in i kriminalitet är ett universellt problem och kommer tyvärr aldrig att försvinna. "Dealer" viftar inte med moraliska pekpinor och det är tacksamt. Det är svårt att värja sig mot den empati och hänsynslöshet som detta gripande belgiska drama målar upp. Finns som video on demand/stream hos Njuta films.

Hjälp andra att välja bort våldet.

Välj att sluta är en nationell telefonlinje dit personer som utövar eller riskerar att utöva våld i nära relationer kan vända sig för stöd, råd och vägledning till behandling. När du i ditt yrke möter personer med våldsamt beteende kan du alltid hänvisa till oss för att få hjälp – eller ringa själv för att få råd.

Att berätta är ett första steg till förändring.
Tillsammans kan vi få fler att välja att sluta.
Tack för att du sprider ordet!

Vi är de som måste orka, hoppas och tro

Hösten 2014 hade jag varit drogfri ett år då jag tog ett återfall. På en till två veckor förlorade jag inte bara ansiktet men även mitt arbete, min bostad och mitt förstånd. Då insåg jag att jag inte skulle kunna bryta detta själv och bad för första gången socialtjänsten om hjälp för mitt missbruk.

Jag kom i kontakt med en handläggare och inom loppet av ett par veckor hade han fixat in mig på ett stödboende. Planen var att jag så småningom skulle återgå till min hemkommun. Att jag, om jag tog mitt ansvar, skulle få hjälp att landa på fötter. I stället bokade jag en resa på minst en månad till ett annat land. Han sa att han inte kan hjälpa mig om jag åker. Men jag hade inget hopp om att saker kunde bli bättre eller ordna sig. Så jag drog.

NÄR JAG KOM HEM var jag bostadslös och fick bo i mitt före detta familjehem. Handläggaren ringde mig, minns jag. Jag stod ute och rökte och han sa att han skulle sluta. Han hade fått ett annat jobb och ville säga det till mig för att göra ett schysst avslut. Där och då insåg jag inte att det där samtalet betydde något särskilt. Eller att det faktum att han för-

FOTO: PRIVAT

Ida Bolling,
socionom och missbruks-
handläggare

medlade att han trodde på mig var något stort och fint. I dag vet jag mer.

I dag kan jag se att min brist på insikt, förståelse och hopp var rädsla. Rädsla för att misslyckas såväl som rädsla för att det skulle bli bra. Rädsla för förändring och rädsla för att stagnera. I dag kan jag se att det gjorde skillnad. Nu har jag inte bara varit drogfri sen den där resan i januari 2015. Jag har gift mig, skaffat körkort och en akademisk examen. Jag har fått ett liv och jag har återfått något som för det mesta liknar förstånd.

NU, I ROLLEN SOM missbrukshandläggare, möter jag delar av mig själv i varenda klient. Och ja, ibland är det smärtsamt. Men i dag vet jag att det går att förändras. Den tro min handläggare hade på mig försöker jag ha till de människor jag möter i mitt jobb. För det som för oss är ett jobb handlar för klienten om hela livet. Ingen kommer till socialtjänsten som inte är i kris eller i starkt behov av stöd och hjälp. Ingen kommer till socialtjänsten för att det är roligt eller inte finns något bra att se på bio. Människor kommer till socialtjänsten för att de inte har någon annan lösning. För att de desperat behöver hjälp. Det är vårt ansvar som handläggare att vara den personen som tar emot med respekt, lyhördhet och ödmjukhet. Min poäng med den här texten är inte att ni som läser ska tänka att jag är stark. Trots att det är sant har jag fått enormt mycket hjälp. Min poäng är att det finns inga hopplösa fall och vi är de som måste orka, hoppas och tro – även om vi gång på gång blir besvikna. En del kanske ser det som naivt men jag ser det snarare som medmänskligt. Jag minns inte vad min handläggare sa under våra samtal, men jag minns känslan han gav mig. En känsla av att fan, det här kanske kan gå ändå. Och tänka sig – det gick! ◀

→ FLER KRÖNIKOR: HITTAR DU PÅ SOCIONOMEN.SE

”Ett tack och farväl till alla läsare”
PIA LITZELL BERG

”Socialarbetare behöver en gemensam värdegrund”
HAJAR ALSAÏDAN

Har svenskarna drabbats av en våg av genetiska skador?
ALAIN TOPOR

ANNONS

Skyddade boenden Stödboenden

**Säkra och trygga lösningar
med individen i centrum!**

070-108 15 15

info@hemstadenab.se

Hemstaden

hemstadenab.se

ANNONS

FREDRIKSDAL

Ett utrednings- och behandlingshem
för familjer med barn i åldrarna 0-13 år
och blivande föräldrar

Tel. 0380 - 261 10
www.utredningshem.se

NÄSTA NUMMER

NÄR KVINNOR UTÖVAR VÅLD

Hur ska vi förstå och bemöta
kvinnor som slåss?

Miss inte det!

→ I din brevlåda den 31 januari.

FAM-huset

HVB-HEM FÖR FAMILJER
Med barnet i fokus

Vi utför kvalitativa utredningar utifrån BBIC, evidensbaserade behandlingar och akutplaceringar. Vårt arbete grundar sig på Signs of Safetys lösningsfokuserade förhållningssätt där barnets trygghet och säkerhet är vägledande. Vi välkomnar föräldrar med barn upp till 13 år, samt familjer som väntar barn.

Vi har avtal med kommuner som ingår i SKL-avtalet, Region Skåne, Örebro kommun och Göteborgs region.

Välkommen att kontakta oss på 033-21 01 62, vi har öppet dygnet runt!

Du kan också kontakta: Jonas Farsén, Föreståndare, 073-920 6831, jonas.farsen@fralsningsarmen.se
Deni Molin, verksamhetschef, 073-920 48 32, deni.molin@fralsningsarmen.se

FAM-huset, Hagvägen 11, Fristad • www.fralsningsarmen.se/fam-huset

ANNONS

NY BOK!

**För dig
som möter
barn och
unga som
kan ha
utsatts för eller
bevittnat våld i nära
relation**

Beställ till endast
fraktkostnad på
boj.se/webbshop

BROTTSOFFER
JOUREN
☎ 116 006

Bostad med särskild service för människor
med psykisk ohälsa enligt SoL
12 lägenheter med eget boende
Män och kvinnor över 18 år
Psykiska funktionsnedsättningar
Individanpassat med individuella scheman
KBT och MI
Tillgång till personal dygnet runt
Sjuksköterska

www.hinriksgarden.se
britt-marie@siljansnyckeln.se

Boka din rådgivning!
0771-111 999

Behåll din trygghet i sämre tider

När ekonomin är ansträngd behöver många se över sina utgifter. Då är det viktigt att prioritera rätt och behålla försäkringar som ger dig ekonomisk trygghet om olyckan skulle vara framme. Det är i sämre tider de kan vara som allra viktigast.

Boka en kostnadsfri rådgivning

Har du funderat på vilka försäkringar du bör ha utifrån din livssituation? Behöver du hjälp kan du boka en kostnadsfri rådgivning hos någon av våra licensierade rådgivare och se till att du har rätt försäkringar utan att vara överförsäkrad. Boka din tid på akademikerforsakring.se/radgivning.

Du kan också
boka din tid
genom att
skanna koden.

Akademiker försäkring

– en förmån från ditt fackförbund

Dags att stå på egna ben!

Kim blev som 16-åring placerad på VoB:s behandlingshem Amra i Kristianstad p.g.a. en mycket otrygg hemmiljö. Efter en tid på Amra flyttade han över till en av VoB:s stödboendelägenheter. Strax innan 19-årsdagen tog Kim nästa kliv vidare till full självständighet i en helt egen lägenhet. Läs mer om Kims resa på vår blogg och om VoB:s verksamheter på hemsidan.

Välkommen att kontakta oss!

Rikard Jönsson
Verksamhetschef Lägenhets- och stödboendet
0700 - 80 60 96
rikard.jonsson@vob.se

Hanh Chau
Verksamhetschef Amra
0737 - 45 02 76
hanh.chau@vob.se